תוכן העניינים

כללי 11

ממצאים עיקריים 13

נושאים קבועים 13

1. שביעות רצון מהחיים ומהמצב הכלכלי והערכתם בעתיד 13
2. תחושת עוני 15
3. ויתורים בשל קשיים כלכליים 16
4. שביעות רצון מהדירה ומאזור המגורים 17
5. דת ומידת דתיות 19
6. הערכה עצמית של מצב הבריאות 21
7. מוגבלות תפקודית חמורה 21
8. נהיגה 24
9. תעסוקה 27
10. קשרים חברתיים ותחושת בדידות 31
11. שימוש באינטרנט 31
12. התנדבות 35
13. תרומות 36
14. שליטה בעברית 36

נושאים שנתיים 39

1. נושא שנתי – תחבורה 39
2. נושא שנתי – בטיחות בדרכים 39
3. נושא שנתי – שימוש בשפות 44
4. נושא שנתי – מדדי איכות חיים 45
5. נושא שנתי – בילוי בפנאי 51

מונחים, הגדרות והסברים 54

שיטת הסקר 58

מסגרת הדגימה 58

שיטת הדגימה 59

שיטת האמידה 60

כללי

הסקר החברתי הוא סקר שנתי שוטף משנת 2002, הנערך בהזמנת אגף התקציבים במשרד האוצר. הסקר מספק מידע על תנאי החיים של האוכלוסייה הבוגרת בישראל ועל רווחתה, ובוחן גם תפישות פרט בנוגע למגוון היבטים בחייו. במחזור התשעה עשר של הסקר, שנערך ברחבי הארץ במהלך שנת 2021, רואיינו 5,914 בני 20 ומעלה המייצגים כ-5.7 מיליון איש בגילים אלו.

הסקר החברתי מורכב מנושאים קבועים, הנחקרים מדי שנה, ומנושאים שנתיים מתחלפים, הנחקרים בהרחבה.

בשנת 2021 התמקד הסקר בנושאים: תחבורה ובטיחות בדרכים; שימוש בשפות; מדדי איכות חיים ובילוי בפנאי.

תחבורה ובטיחות בדרכים

בנושא תחבורה נבדקו עמדות הציבור בנוגע לגורמים העשויים להשפיע על שימוש בתחבורה ציבורית, הליכה ברגל או רכיבה על אופניים לבית הספר, לעבודה ולמטרות אחרות.

בנושא בטיחות בדרכים נבדקו תחומים הקשורים להתנהגות אנושית ולחיי אדם:

- תחושת בטיחות בדרכים
- התנהגות בדרכים
- חשש ממעורבות בתאונות דרכים
- דעות ועמדות בנושאי בטיחות בדרכים ותחבורה.

שימוש בשפות

נושא השימוש בשפות, שנחקר גם בסקר החברתי 2011, בודק את שפת האם, מידת השליטה בעברית ובשפות שונות, שפות הדיבור בבית ובעבודה, ובוחן קשיים בקבלת שירותי ממשל בשל אי-שליטה בעברית.

בקרב ערבים ואנשים שאינם ילידי ישראל, יש השולטים פחות בשפה העברית, בייחוד מבוגרים. לתופעה זו עלולות להיות השלכות על קבלת שירותי ממשל שונים, כגון שירותי בריאות וביטוח לאומי.

מדדי איכות חיים ובילוי בפנאי

בנושא נחקרו התנהגויות ועמדות הקשורות לרווחה אישית, והוא כולל גם שאלות המותאמות לדרישות ארגונים בין-לאומיים כמו ה-OECD, באופן המשפר את יכולת ההשוואה הבין-לאומית, בנושאים שלהלן:

- עמדות בנושא איזון עבודה ומשפחה
- השתתפות בפעילות חברתית
- תדירות ביקור בשטחים פתוחים
- תחושות בדידות, לחץ וחשש
- הערכת מצב הבריאות והמצב הנפשי
- רווחה כלכלית, מדדי רווחה אישית ותחושת אמון.

ממצאים עיקריים

נושאים קבועים

מדדי רווחה סובייקטיביים בקרב בני 20 ומעלה, 2021

1. שביעות רצון מהחיים ומהמצב הכלכלי והערכתם בעתיד

בני 20 ומעלה מדווחים על שביעות רצון כללית מהחיים: 89% **מרוצים**[1] **מחייהם** – 41% מרוצים מאוד ו-48% מרוצים. בכך נמשכת מגמת העלייה באחוז המרוצים מחייהם (83% בשנת 2002). 58% מבני 20 ומעלה **מעריכים כי חייהם יהיו טובים יותר בשנים הקרובות**.

89% מהנשים מרוצות מחייהן ו-90% מהגברים מרוצים מחייהם. שביעות הרצון מהחיים יורדת עם העלייה בגיל, מ-91% בקרב בני 20–24 ל-87% בקרב בני 75 ומעלה. 10% (כ-595 אלף איש) **אינם מרוצים**[2] **מחייהם**.

67% מבני 20 ומעלה (כ-3.9 מיליון איש) **מרוצים ממצבם הכלכלי** – 68% מהגברים ו-66% מהנשים; 70% מהיהודים[3] ו-51% מהערבים.

שביעות רצון מהמצב הכלכלי קשורה לרמת ההכנסה: 40% מהגרים במשקי בית שבהם ההכנסה הממוצעת (ברוטו בחודש) לנפש היא עד 2,000 ש"ח מרוצים ממצבם הכלכלי, לעומת 59% מהגרים במשקי בית שבהם ההכנסה לנפש היא 2,001–4,000 ש"ח ו-79% מהגרים במשקי בית שבהם ההכנסה לנפש גבוהה מ-4,000 ש"ח.

33% מבני 20 ומעלה (כ-1.9 מיליון איש) **אינם מרוצים ממצבם הכלכלי** – 34% מהנשים ו-31% מהגברים; 48% מהערבים לעומת 29% מהיהודים; 25% מהחרדים. 10% (כ-585 אלף איש) אינם מרוצים כלל ממצבם הכלכלי.

50% מבני 20 ומעלה **מעריכים כי מצבם הכלכלי ישתפר בשנים הקרובות**, 30% מעריכים שמצבם הכלכלי לא ישתנה ו-9% מעריכים שמצבם הכלכלי יהיה טוב פחות (11% אינם יודעים להעריך). אחוז המעריכים שמצבם הכלכלי ישתפר בשנים הקרובות גבוה יותר בקרב יהודים לעומת ערבים (52% ו-41%, בהתאמה) ובקרב חרדים לעומת חילונים (63% ו-50%, בהתאמה).

57% מהאנשים המשתתפים בכוח העבודה מעריכים שמצבם הכלכלי ישתפר בשנים הקרובות, לעומת 31% ממי שאינם בכוח העבודה. 64% מהבלתי מועסקים מעריכים שמצבם הכלכלי ישתפר בשנים הקרובות.

---

[1] מכאן ואילך כולל "מרוצים מאוד" ו"מרוצים".

[2] מכאן ואילך כולל "כלל לא מרוצים" ו"לא כל כך מרוצים".

[3] מכאן ואילך 'יהודים' כולל גם 'אחרים' – נוצרים לא-ערבים ואנשים ללא סיווג דת, למעט בפירוט של נתוני יהודים לפי מידת דתיות.

72% מבני 20 ומעלה **מצליחים לכסות את כל ההוצאות החודשיות של משק הבית** (למזון, לחשמל, לטלפון וכד') – 77% מהיהודים לעומת 54% מהערבים. בקרב יהודים, 82% מהחילונים מצליחים לכסות את הוצאותיהם ו-72% מהחרדים.

26% מבני 20 ומעלה (כ-1.5 מיליון איש) **אינם מצליחים לכסות את כל ההוצאות החודשיות של משק הבית** – 45% מהערבים לעומת 22% מהיהודים. בקרב בני 25–64, במשקי בית שבהם שני בני הזוג אינם עובדים 65% אינם מצליחים לכסות את כל ההוצאות, לעומת 35% במשקי בית שבהם אחד מבני הזוג עובד ו-20% במשקי בית שבהם שני בני הזוג עובדים. 5% (כ-320 אלף איש) **אינם מצליחים כלל לכסות את כל הוצאות משק הבית**.

בשנים 2002–2021 נצפתה עלייה באחוזי המרוצים מהחיים מ-83% ב-2002 ל-89% ב-2021. כמו כן בשנת 2021 נצפתה עלייה באחוזי המרוצים מהמצב הכלכלי (67%), המצליחים לכסות את כל ההוצאות החודשיות של משק הבית (72%), המעריכים שצפוי שיפור בחייהם (58%) והמעריכים כי צפוי שיפור במצבם הכלכלי (50%). במדדים אלו חל שיפור הן בקרב יהודים הן בקרב ערבים, אולם בקרב הערבים האחוזים נמוכים יותר.

1. בני 20 ומעלה, לפי שביעות רצון מהחיים ומהמצב הכלכלי והערכתם בעתיד
2002–2021

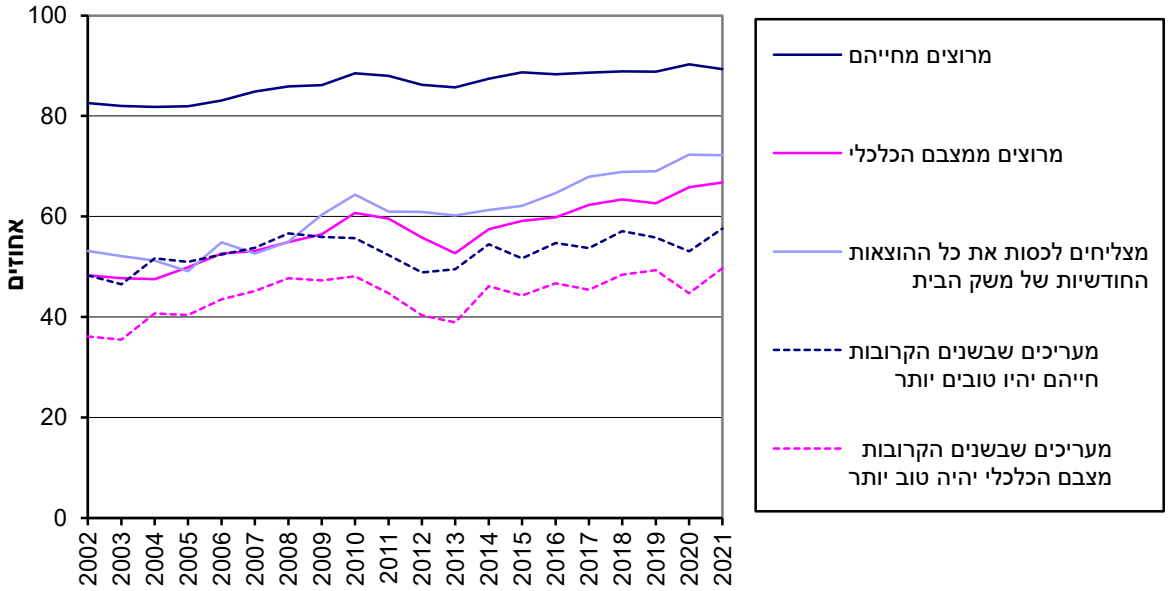

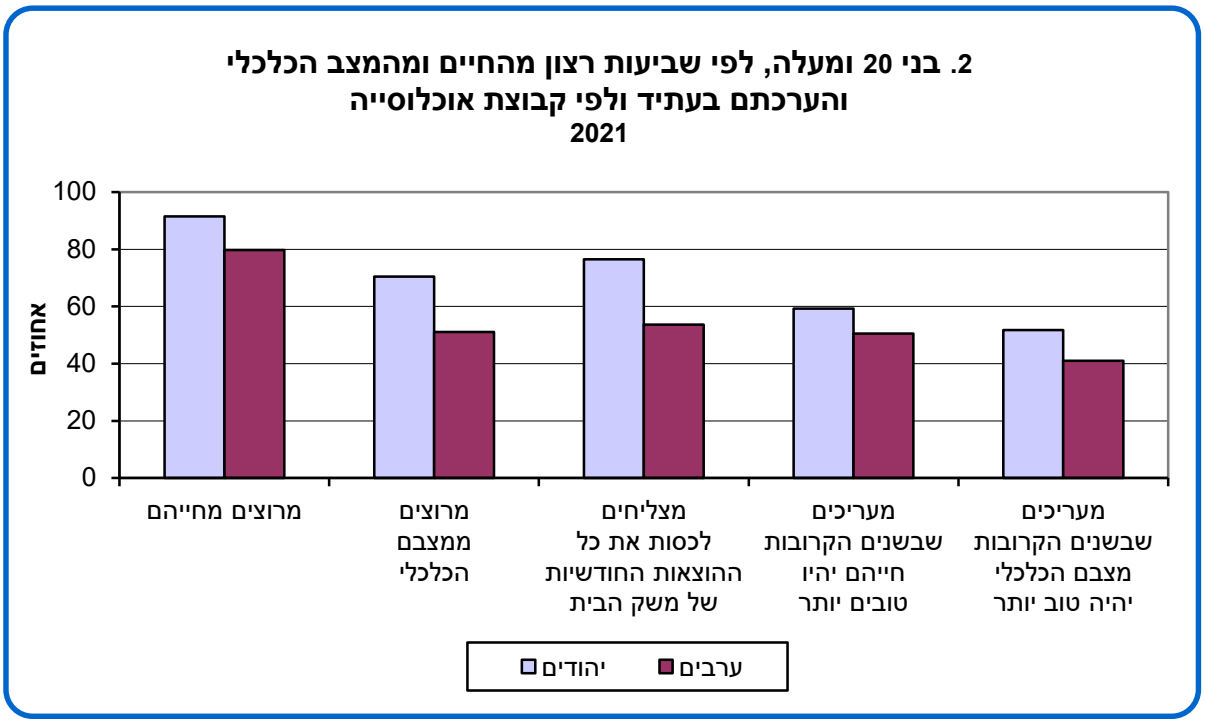

2. תחושת עוני

12% מבני 20 ומעלה (כ-708 אלף איש) **הרגישו עניים** בשנה האחרונה.[4] 37% מהערבים הרגישו עניים, לעומת 6% מהיהודים. אחוז המרגישים עניים היה גבוה יותר בקרב צעירים – 14% מבני 20–44, 13% מבני 45–64 ו-6% מבני 65 ומעלה. 11% מהנשואים, 14% מהגרושים ו-14% מהרווקים הרגישו עניים. 36% מהבלתי מועסקים הרגישו עניים, לעומת 16% ממי שאינם בכוח העבודה ו-8% מהמועסקים.

תחושת עוני מלווה במצוקות נוספות באחוזים גבוהים ביחס לכלל בני 20 ומעלה: 29% ממי שהרגישו עניים בשנה האחרונה מדווחים כי אינם מרוצים מחייהם (10% מכלל האוכלוסייה); ל-17% אין על מי לסמוך בשעת משבר או מצוקה (7% מכלל האוכלוסייה); ל-27% דאגות מפריעות לישון לעיתים קרובות (13% מכלל האוכלוסייה); 14% מרגישים שאינם מצליחים להתמודד עם בעיותיהם (7% מכלל האוכלוסייה).

[4] ב-12 החודשים שקדמו לריאיון. מכאן ואילך, בכל מקום שמוזכרת בו תקופה "אחרונה" הכוונה לתקופה שלפני הריאיון.

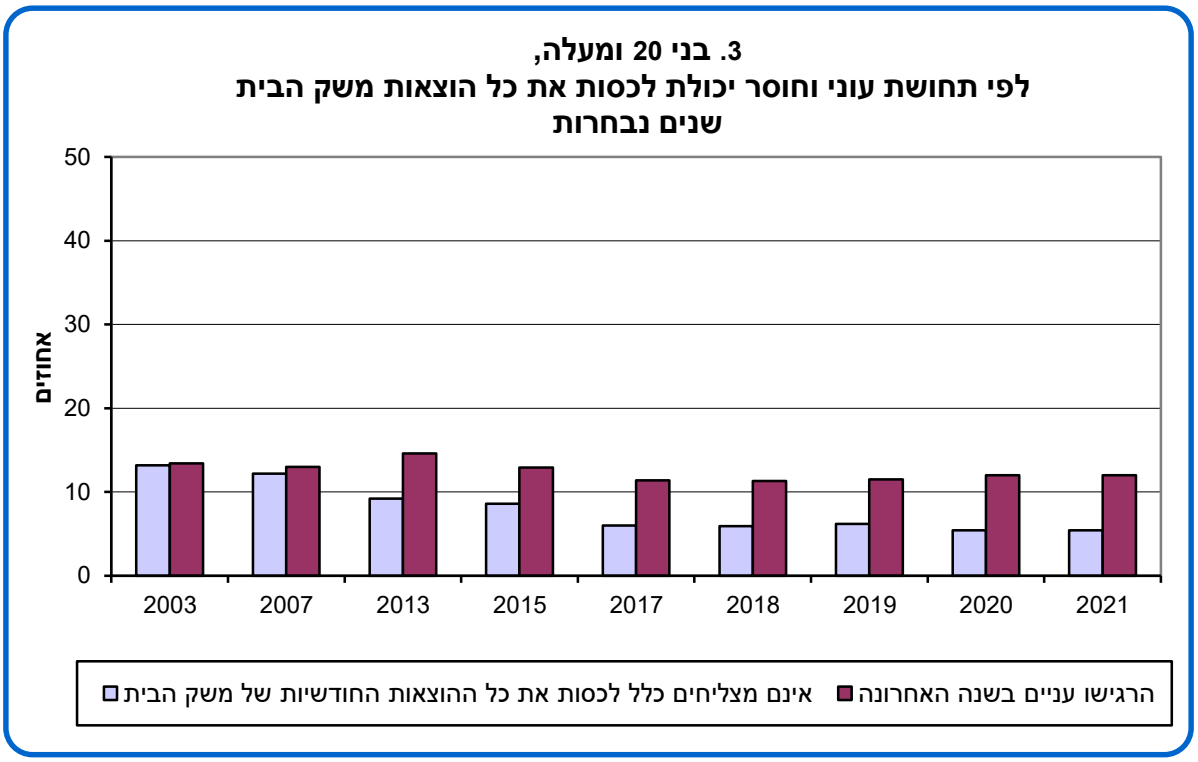

3. ויתורים בשל קשיים כלכליים

3.1 ויתורים בתחום התזונה

5% מבני 20 ומעלה (כ-307 אלף איש) מדווחים כי בשנה האחרונה **ויתרו על ארוחה חמה לפחות פעם ביומיים בשל קשיים כלכליים**, ירידה מ-11% בשנת 2013. על ארוחה חמה ויתרו 4% מהיהודים ו-13% מהערבים; 5% מהנשואים ו-10% מהגרושים; 16% מהגרים במשקי בית שבהם ההכנסה הממוצעת (ברוטו בחודש) לנפש היא עד 2,000 ש"ח.

3.2 ויתורים בתחום הבריאות

62% מבני 20 ומעלה (כ-3.6 מיליון איש) **נזקקו לתרופות במרשם רופא** בשנה האחרונה. 7% מהם (כ-252 אלף איש) **ויתרו על רכישת התרופות בשל קשיים כלכליים** – 5% מהיהודים ו-17% מהערבים; 6% מהנשואים ו-9% מאלה שאינם נשואים; 21% מהגרים במשקי בית שבהם ההכנסה הממוצעת (ברוטו בחודש) לנפש היא עד 2,000 ש"ח ו-9% מהגרים במשקי בית שבהם ההכנסה לנפש היא 2,001–4,000 ש"ח. מתוך המדווחים כי מצב בריאותם אינו טוב וכי הם זקוקים לתרופות, 18% ויתרו עליהן בשל קשיים כלכליים.

49% מבני 20 ומעלה (כ-2.9 מיליון איש) **נזקקו לטיפול רפואי** בשנה האחרונה. 10% מהם (כ-301 אלף איש) **ויתרו על הטיפול בשל קשיים כלכליים** – 9% מהיהודים ו-18% מהערבים; 26% מהגרים במשקי בית שבהם ההכנסה הממוצעת (ברוטו בחודש) לנפש היא עד 2,000 ש"ח, 13% מהגרים במשקי בית שבהם ההכנסה לנפש היא 2,001–4,000 ש"ח ו-5% מהגרים במשקי בית שבהם ההכנסה לנפש גבוהה מ-4,000 ש"ח.

4. שביעות רצון מהדירה ומאזור המגורים

87% מבני 20 ומעלה **מרוצים באופן כללי מהדירה** שהם גרים בה (42% מרוצים מאוד ו-45% מרוצים). הגרים בדירה בבעלותם מרוצים מהדירה יותר מהגרים בשכירות (91% ו-79%, בהתאמה).

85% **מרוצים מהיחסים עם השכנים** (34% מרוצים מאוד ו-49% מרוצים) ו-13% אינם מרוצים.

84% **מרוצים באופן כללי מאזור מגוריהם** (39% מרוצים מאוד ו-45% מרוצים). יהודים מרוצים מאזור המגורים יותר מערבים (87% ו-72%, בהתאמה).

מתוך הערים הגדולות (שבהן 100,000 תושבים ויותר), האחוזים הגבוהים ביותר של מרוצים מאזור המגורים נרשמו בראשון לציון ובאשקלון (92%) והאחוזים הנמוכים ביותר נרשמו בבת ים (76%) ובחיפה (81%).

61% **מרוצים מהניקיון באזור מגוריהם**. יהודים מרוצים יותר מערבים (64% ו-48%, בהתאמה). מתוך הערים הגדולות, האחוזים הגבוהים ביותר של מרוצים מהניקיון באזור המגורים היו בפתח תקווה (74%) ובראשון לציון (70%).

4. בני 20 ומעלה המרוצים מהניקיון באזור מגוריהם
בערים הגדולות(1)
2021

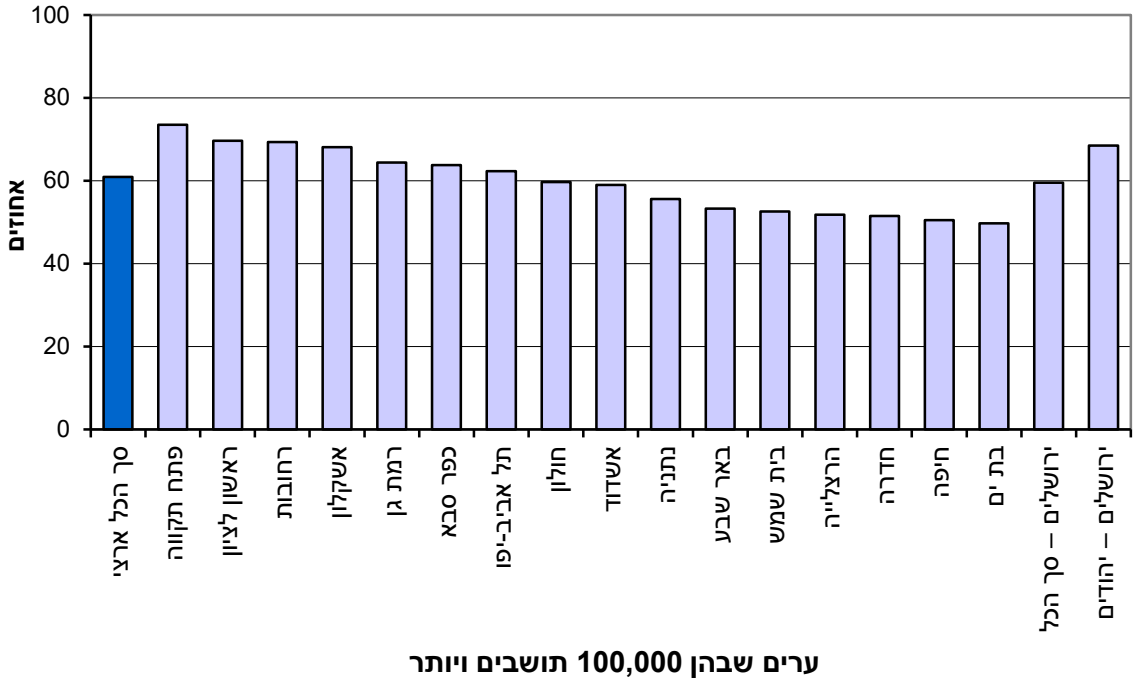

ערים שבהן 100,000 תושבים ויותר

(1) הנתונים על בני ברק אינם מוצגים בשל מיעוט מקרים.

62% **מרוצים מכמות השטחים הירוקים, הגנים הציבוריים והפארקים באזור מגוריהם**. מתוך הערים הגדולות האחוזים הגבוהים ביותר של מרוצים מכמות השטחים הירוקים היו בראשון לציון,

באשקלון ובכפר סבא (81%, 80% ו-76%, בהתאמה), והאחוזים הנמוכים ביותר נרשמו בירושלים (43%; 65% מהיהודים).

5. בני 20 ומעלה המרוצים מכמות השטחים הירוקים, הגנים הציבוריים והפארקים באזור מגוריהם בערים הגדולות 2021

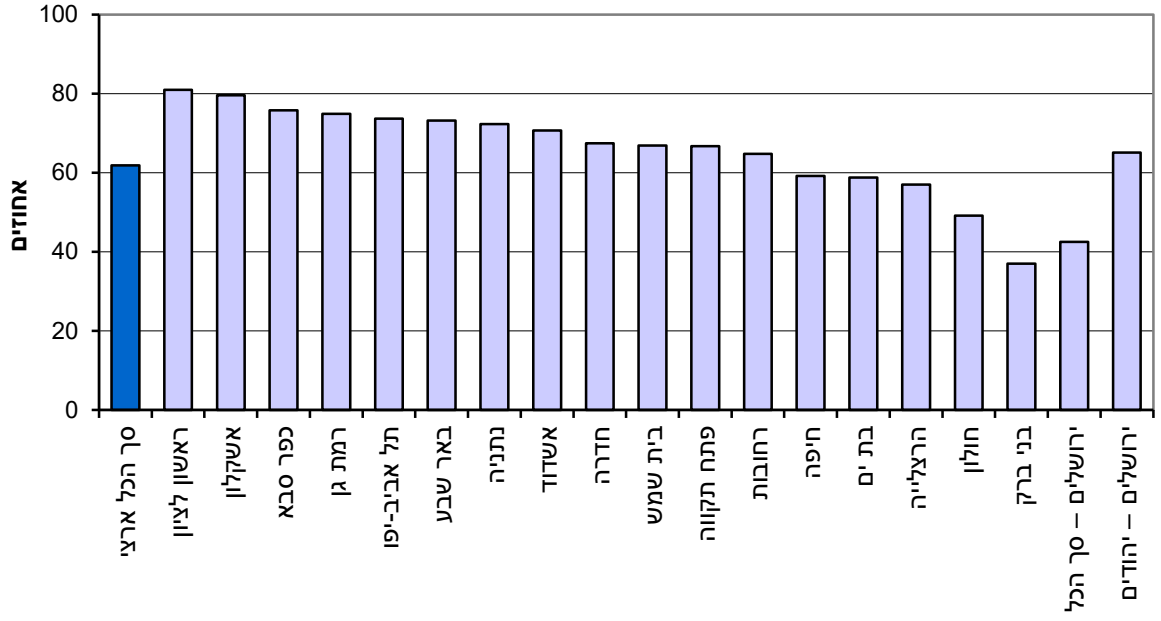

ערים שבהן 100,000 תושבים ויותר

41% **מרוצים מהתחבורה הציבורית באזור מגוריהם**. 26% אינם מרוצים מהתחבורה הציבורית ו-33% נוספים אינם משתמשים בה כלל. מתוך הערים הגדולות, האחוזים הגבוהים ביותר של מרוצים מהתחבורה הציבורית נרשמו בבני ברק (58%) ובנתניה (54%), והאחוזים הנמוכים ביותר נרשמו ברחובות (38%) ובראשון לציון (39%).

43% מדווחים כי **יש די מקומות חנייה באזור מגוריהם**, ל-7% יש חנייה פרטית ול-48% אין די מקומות חנייה.

ל-28% **מפריע זיהום האוויר באזור מגוריהם**. מתוך הערים הגדולות, האחוזים הגבוהים ביותר היו בבני ברק ובתל אביב-יפו (41% בכל עיר) ובחיפה (40%). האחוזים הנמוכים ביותר היו בירושלים (15%; 21% מהיהודים) ובבאר שבע וחולון (20%).

76% **מרגישים בטוחים** (36% בטוחים מאוד ו-40% בטוחים) **ללכת לבדם בשעות החשכה באזור מגוריהם** – 85% מהגברים ו-67% מהנשים; 71% מבני 65 ומעלה. מתוך הערים הגדולות, האחוזים הגבוהים ביותר של המרגישים ביטחון היו בראשון לציון (83%) והאחוז הנמוך ביותר של המרגישים ביטחון נרשם בבאר שבע (62%). 20% **אינם מרגישים בטוחים ללכת לבדם בשעות החשכה באזור מגוריהם** (3% אינם יוצאים מן הבית בשעות החשכה).

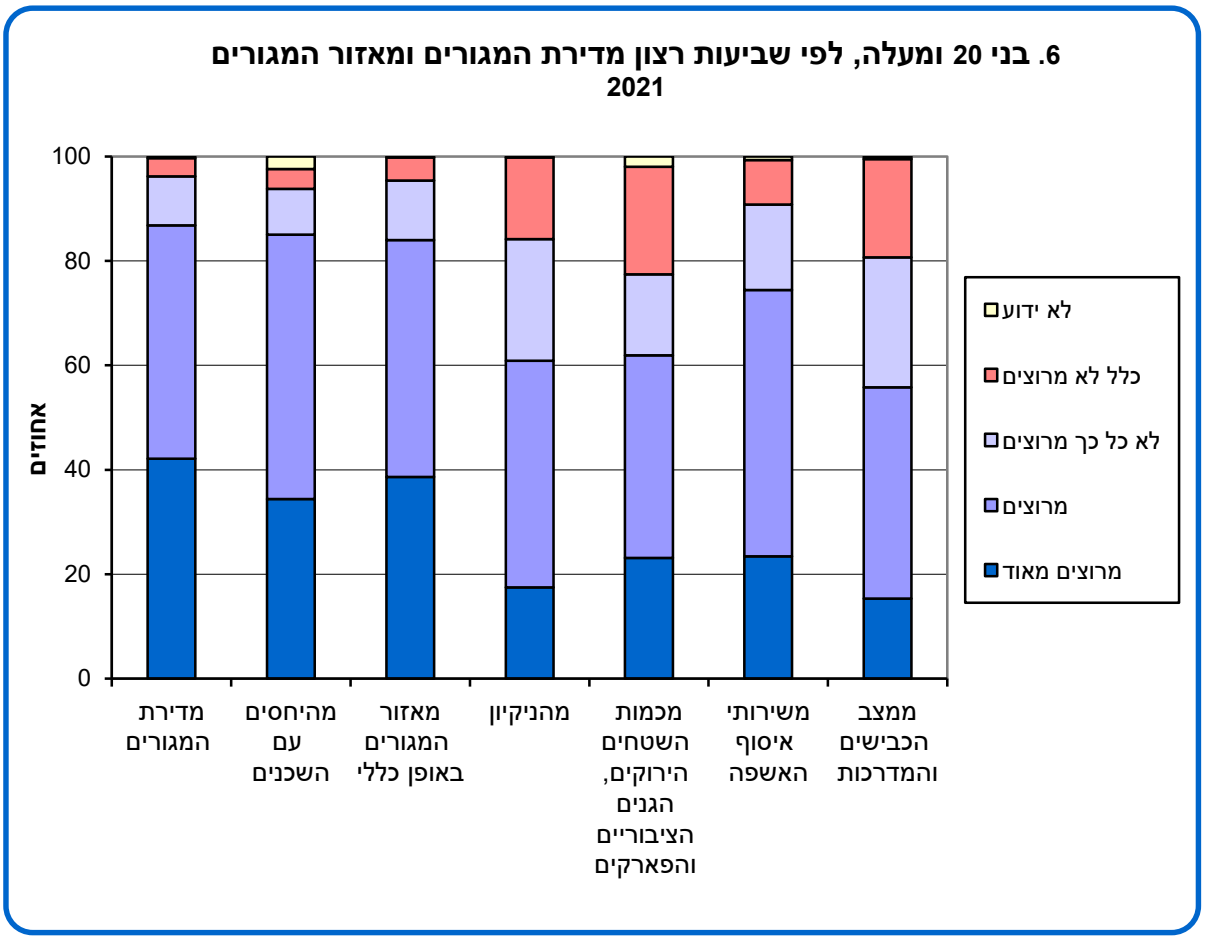

5. דת ומידת דתיות

77% מאוכלוסיית ישראל בני 20 ומעלה הם יהודים, 15% – מוסלמים ו-3% – נוצרים (ערבים ולא-ערבים). היתר הם דרוזים, אנשים ללא סיווג דת או אתאיסטים.

5.1 יהודים

11% מהיהודים בני 20 ומעלה מגדירים את עצמם חרדים, 11% – דתיים, 14% – מסורתיים-דתיים, 19% – מסורתיים-לא כל כך דתיים ו-45% – לא דתיים, חילונים. **אחוז החרדים גבוה יותר בקרב צעירים**: 15% מבני 20–44 מגדירים את עצמם חרדים.

מידת הדתיות של בית ההורים (בגיל 15): 26% מהחרדים מעידים כי גדלו בבית לא-חרדי בהיותם בני 15. 21% מהחילונים גדלו בבית לא-חילוני בהיותם בני 15.

לוח א. יהודים בני 20 ומעלה, לפי מידת הדתיות שלהם ומידת הדתיות של בית ההורים (בגיל 15)
2021

אחוזים

מידת דתיות	**סך הכל(1)**	גדלו בבית חרדי	גדלו בבית דתי	גדלו בבית מסורתי-דתי	גדלו בבית מסורתי-לא כל כך דתי	גדלו בבית לא דתי, חילוני
חרדים	**100**	74	8	(7)	(4)	(8)
דתיים	**100**	(4)	67	16	(5)	(7)
מסורתיים-דתיים	**100**	(1)	20	61	10	9
מסורתיים-לא כל כך דתיים	**100**	..	10	21	48	20
לא דתיים, חילונים	**100**	..	3	7	10	79

(1) כולל לא ידוע; הנתונים אינם מסתכמים בהכרח לסך הכל בשל עיגול המספרים.
( ) = נתונים בעלי טעות דגימה יחסית של 15%–30% (רמת מהימנות בינונית).
.. = נתונים בעלי טעות דגימה יחסית של יותר מ-30% (רמת מהימנות נמוכה).

18% מהיהודים בני 20 ומעלה (כ-804 אלף איש) מדווחים כי כיום הם **דתיים פחות מבעבר**: 17% מהמסורתיים-דתיים, 27% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ו-21% מהחילונים.

16% מהיהודים בני 20 ומעלה (כ-746 אלף איש) מדווחים כי כיום הם **דתיים יותר מבעבר**: 35% מהחרדים, 38% מהדתיים, 25% מהמסורתיים-דתיים, 19% מהמסורתיים-לא כל כך דתיים ו-3% מהחילונים. אחוזים גבוהים של יהודים שנעשו דתיים יותר מבעבר, נמצאו בקרב הגרים במשקי בית שבהם ההכנסה הממוצעת (ברוטו בחודש) לנפש היא עד 2,000 ש"ח (30%) או 2,001–4,000 ש"ח (25%), לעומת 13% שנמצאו בקרב בעלי הכנסה של יותר מ-4,000 ש"ח.

14% מעולי בריה"מ (לשעבר) נעשו דתיים יותר מבעבר.

66% מהיהודים בני 20 ומעלה לא שינו את מידת הדתיות שלהם במהלך חייהם.

5.2 מוסלמים

62% מהמוסלמים בני 20 ומעלה מגדירים את עצמם דתיים מאוד או דתיים, 33% – לא כל כך דתיים ו-5% – לא דתיים.

40% מהמוסלמים בני 20 ומעלה (כ-360 אלף איש) מדווחים כי כיום הם **דתיים יותר מבעבר**. התחזקות בדת בקרב מוסלמים מאפיינת נשים יותר מגברים: 45% מהנשים מעידות כי נעשו דתיות יותר במהלך חייהן, לעומת 36% מהגברים. התחזקות בדת מאפיינת מבוגרים יותר מצעירים: 31% מבני 20–29, 44% מבני 30–64 ו-49% מבני 65 ומעלה מעידים כי נעשו דתיים יותר במהלך חייהם.

4% מהמוסלמים בני 20 ומעלה מדווחים כי כיום הם **דתיים פחות מבעבר**.

56% מהמוסלמים בני 20 ומעלה לא שינו את מידת הדתיות שלהם במהלך חייהם.

6. הערכה עצמית של מצב הבריאות

יותר ממחצית בני 20 ומעלה (52%) מדווחים כי **מצב בריאותם טוב מאוד** ו-31% מדווחים כי מצב בריאותם טוב. 16% מדווחים כי מצב בריאותם אינו טוב (לא כל כך טוב או כלל לא טוב) – 14% מהגברים ו-17% מהנשים.

נמצא קשר שלילי בין רמת ההכנסה לבין ההערכה העצמית של מצב הבריאות: ככל שרמת ההכנסה עולה, אחוז המדווחים שמצב בריאותם אינו טוב – יורד: מ-26% בקרב הגרים במשקי בית שבהם ההכנסה הממוצעת (ברוטו בחודש) לנפש היא עד 2,000 ש"ח ל-11% בקרב הגרים במשקי בית שבהם ההכנסה לנפש גבוהה מ-4,000 ש"ח.

7. מוגבלות תפקודית חמורה[5]

ל-15% מבני 20 ומעלה (כ-867 אלף איש) יש **מוגבלות תפקודית חמורה**,[6] ל-16% מהנשים ול-13% מהגברים. שכיחות המוגבלות התפקודית החמורה עולה עם הגיל ומגיעה ל-25% בקרב בני 65–74 (22% מהגברים ו-27% מהנשים) ול-46% בקרב בני 75 ומעלה (37% מהגברים ו-53% מהנשים).

---

[5] אדם עם מוגבלות תפקודית חמורה הוא מי שמתקשה קושי רב, או שאינו יכול כלל, לעשות לפחות אחת מהפעולות האלה: לראות, לשמוע, ללכת או לעלות במדרגות, להתלבש או להתרחץ, לזכור או להתרכז.
הגדרת מוגבלות תפקודית חמורה לפי המלצות האו"ם (ראו: Washington Group on Disability Statistics). השוואה בין-לאומית של נתונים על מוגבלות ראו באתר האו"ם.

[6] אחוז האנשים עם מוגבלות באוכלוסייה גבוה יותר בפועל, כיוון שהנתונים אינם כוללים דיירי מוסדות טיפוליים וסיעודיים, שלא נכללו בסקר, וכן נדגמים שלא יכלו להתראיין לסקר בשל מוגבלותם.

7. בני 20 ומעלה עם מוגבלות תפקודית חמורה, לפי מין וגיל
2021

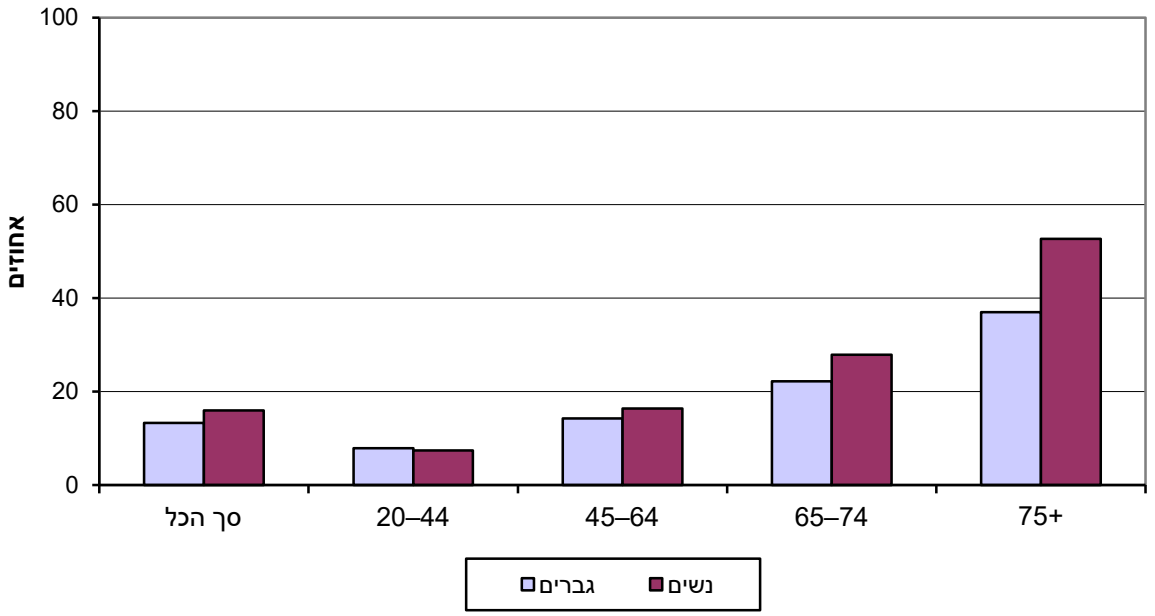

המוגבלות השכיחה ביותר בכלל האוכלוסייה היא ללכת או לעלות במדרגות. המוגבלות השנייה בשכיחותה בקרב בני 20 ומעלה היא לזכור או להתרכז, ובקרב בני 65 ומעלה – להתרחץ או להתלבש.

8. בני 20 ומעלה עם מוגבלות תפקודית חמורה, לפי סוג מוגבלות וגיל
2021

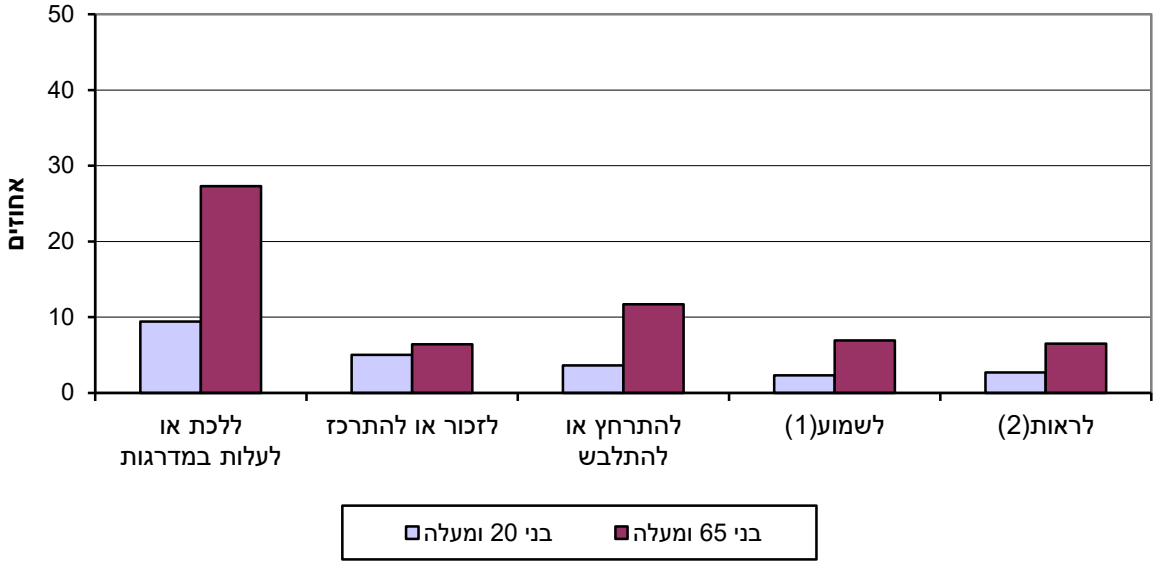

(1) קושי לשמוע גם כשמרכיבים מכשיר שמיעה.
(2) קושי לראות גם כשמרכיבים משקפי ראייה.

7.1 השכלה, תעסוקה ועמדות בנוגע לעבודה

37% מבני 25–64 עם מוגבלות תפקודית חמורה הם **חסרי תעודת בגרות**, לעומת 23% מהאנשים ללא מוגבלות תפקודית חמורה. 20% מהאנשים עם מוגבלות תפקודית חמורה הם **בעלי תעודה אקדמית**, לעומת 41% מהאנשים ללא מוגבלות זו. כמו כן אנשים עם מוגבלות תפקודית חמורה מועסקים פחות, עובדים פחות בעבודות הקשורות לתחום לימודיהם ומשתכרים פחות.

9. בני 25–64, לפי מוגבלות תפקודית חמורה, מצב תעסוקה והכנסה 2021

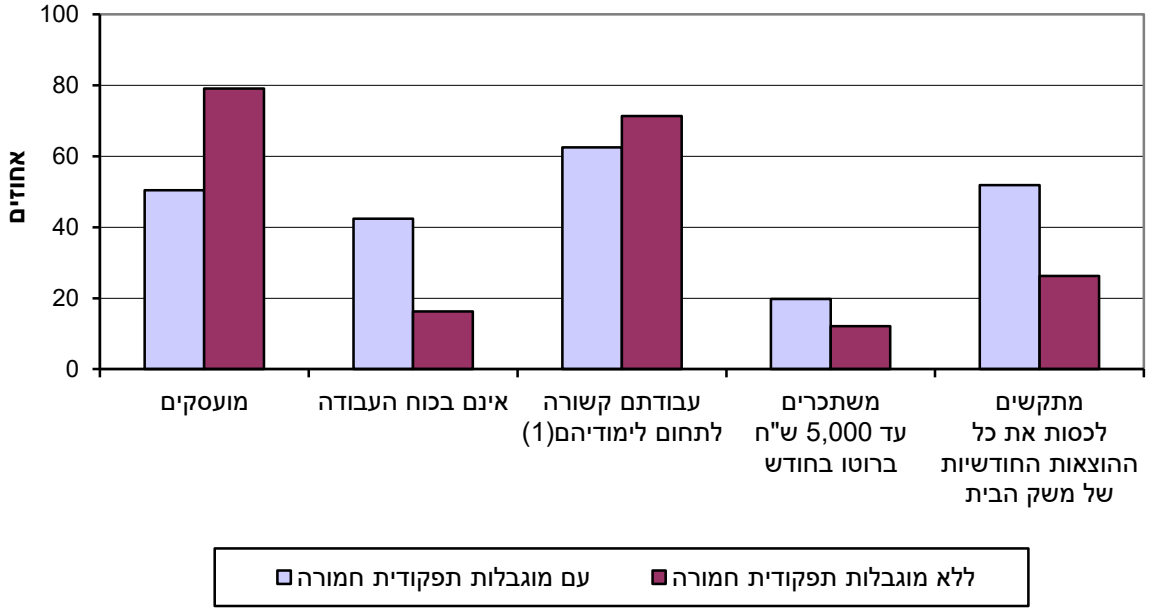

(1) מועסקים שלמדו במוסד על-תיכון או במוסד אקדמי.

מועסקים עם מוגבלות תפקודית חמורה מרוצים פחות מעבודתם ומהכנסתם וחוששים יותר לאבד את עבודתם.

7.2 שימוש במחשב ובאינטרנט[7]

56% מבני 20–64 עם מוגבלות תפקודית חמורה **משתמשים במחשב** (לעומת 76% משאר האוכלוסייה).

מרבית האנשים עם מוגבלות תפקודית חמורה **משתמשים באינטרנט**, אם כי פחות מאנשים ללא מוגבלות תפקודית חמורה.

[7] ב-3 החודשים שקדמו לריאיון.

7.3 התנדבות, אמון ותחושת אפליה

18% מבני 20–64 עם מוגבלות תפקודית חמורה **עסקו בפעילות התנדבותית** בשנה האחרונה, לעומת 24% משאר האוכלוסייה.

72% מבני 20–64 עם מוגבלות תפקודית חמורה **סבורים שיש להיזהר ממרבית האנשים,** לעומת 53% משאר האוכלוסייה.

40% מבני 20–64 עם מוגבלות תפקודית חמורה **חשו אפליה כלשהי** בשנה האחרונה ו-14% חשו אפליה בשל מוגבלותם.

10. בני 20–64, לפי מוגבלות תפקודית חמורה, אמון, שביעות רצון ותחושת אפליה
2021

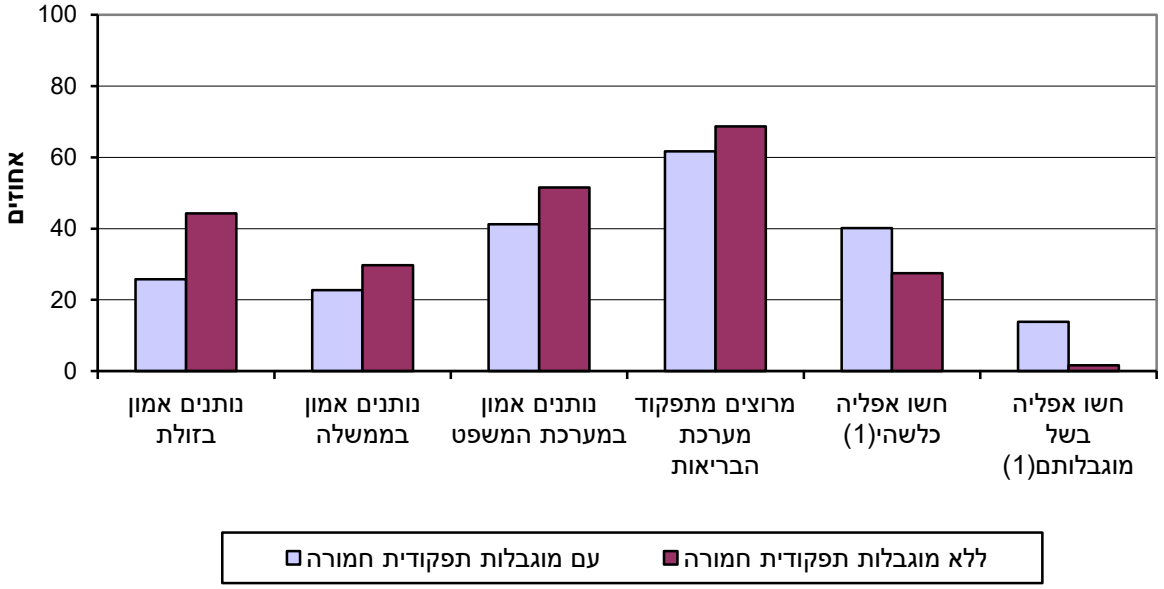

(1) ב-12 החודשים שקדמו לריאיון.

8. נהיגה

8.1 רישיון נהיגה

77% מבני 20 ומעלה (כ-4.6 מיליון איש) **מחזיקים רישיון נהיגה**. 87% מהגברים הם בעלי רישיון לעומת 68% מהנשים, ו-78% מהיהודים הם בעלי רישיון לעומת 73% מהערבים. בקרב היהודים 86% מהחילונים הם בעלי רישיון, לעומת 45% מהחרדים.

אחוז בעלי רישיון הנהיגה יורד עם הגיל, מ-80% בקרב בני 20–44 ל-48% בקרב בני 75 ומעלה.

11. בני 20 ומעלה בעלי רישיון נהיגה, לפי תכונות נבחרות 2021

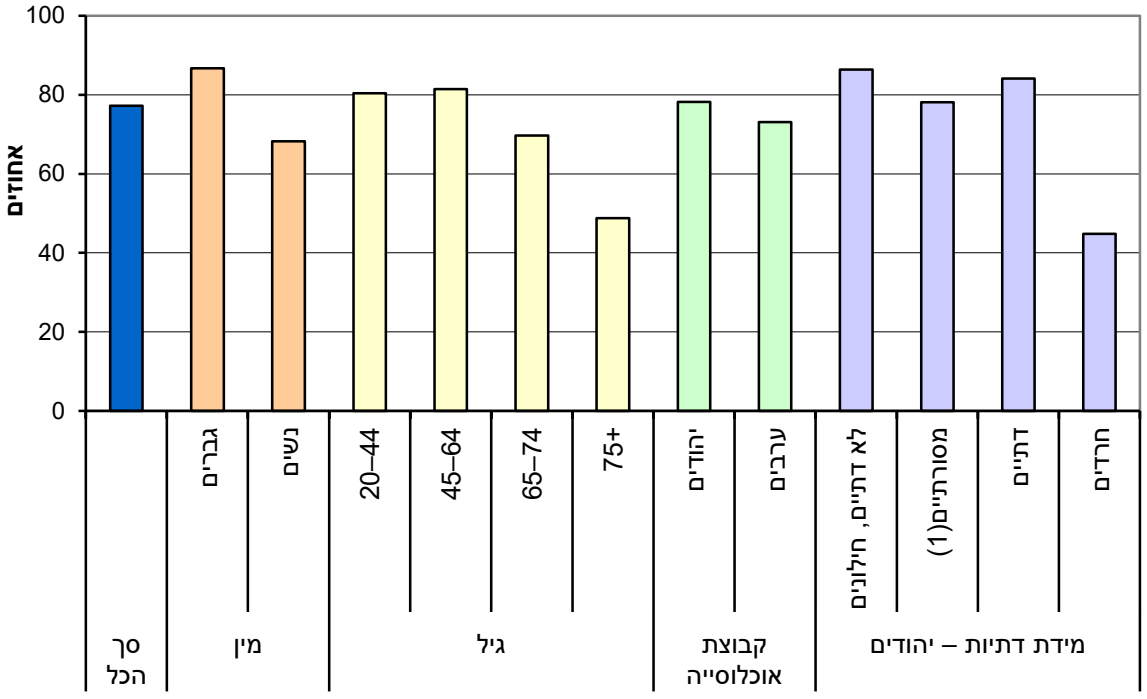

(1) 'מסורתיים דתיים' או 'מסורתיים-לא כל כך דתיים'.

אחוז בעלי הרישיון עולה עם ההשכלה, מ-56% בקרב חסרי תעודה על השכלה ועד 89% בקרב בעלי תעודה אקדמית.

נמצא קשר בין **ההכנסה הממוצעת (ברוטו בחודש) לנפש במשק הבית** לבין החזקת רישיון נהיגה: בקרב הגרים במשקי בית שבהם ההכנסה לנפש היא עד 2,000 ש"ח, 59% הם בעלי רישיון נהיגה. האחוז גבוה יותר בקרב הגרים במשקי בית שבהם ההכנסה לנפש היא 2,001–4,000 ש"ח (68%) ובקרב הגרים במשקי בית שבהם ההכנסה לנפש גבוהה מ-4,000 ש"ח (89%).

נמצא קשר בין **מצב הבריאות** לבין החזקת רישיון נהיגה: בקרב בני 20–74, ל-82% מהמעריכים שמצב בריאותם טוב יש רישיון נהיגה, לעומת 53% מהמעריכים שמצב בריאותם אינו טוב.

נמצא קשר גם בין **ההכנסה מעבודה (ברוטו בחודש)** לבין החזקת רישיון נהיגה: בגילי העבודה 25–64 67% מהמועסקים שהכנסתם היא עד 4,000 ש"ח הם בעלי רישיון נהיגה, לעומת 98% מהמועסקים שהכנסתם גבוהה מ-14,000 ש"ח.

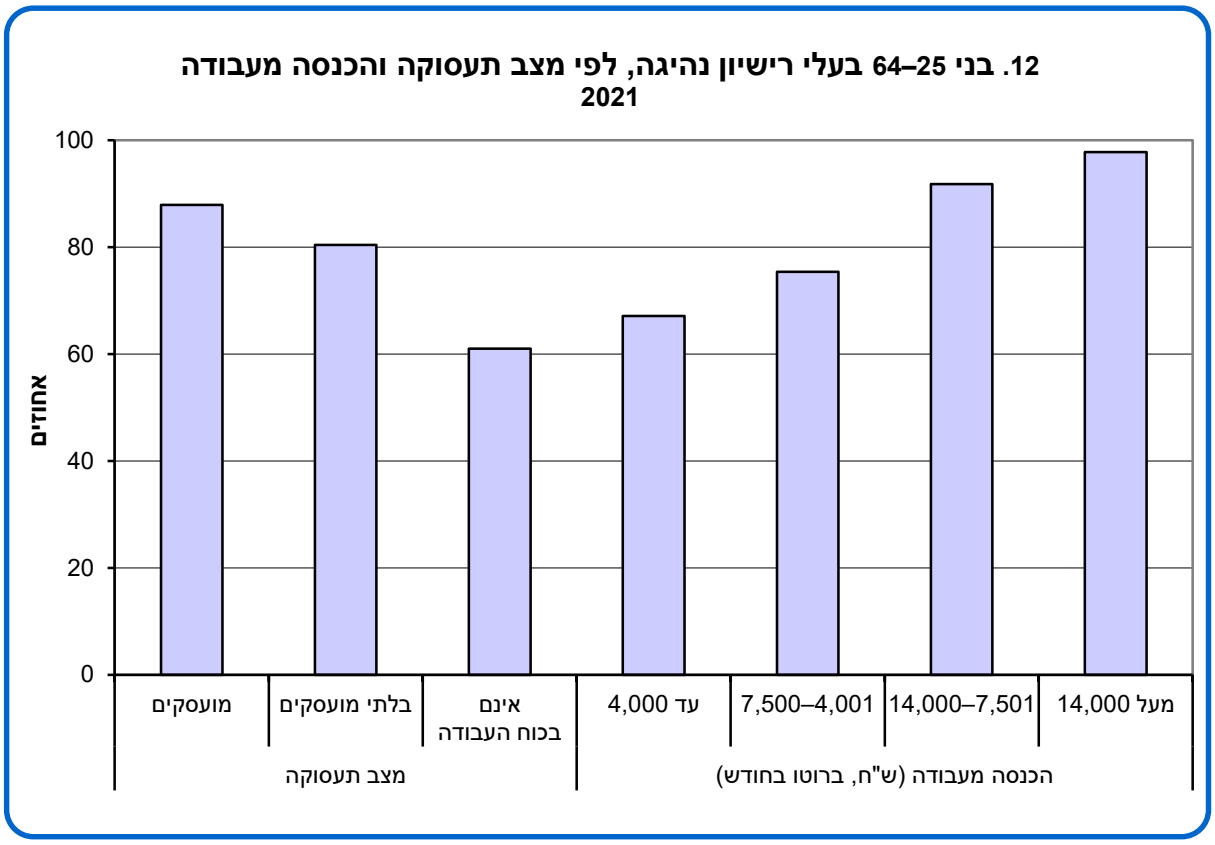

8.2 תדירות נהיגה

53% מבני 20 ומעלה (כ-3.1 מיליון איש; 68% מבעלי הרישיון) **נוהגים 5–7 פעמים בשבוע**, 8% נוהגים 3–4 פעמים בשבוע, 11% נוהגים פעמיים בשבוע או פחות ו-5% (7% מבעלי הרישיון) אינם נוהגים כלל.

61% מהגברים נוהגים 5–7 פעמים בשבוע, לעומת 45% מהנשים. 6% מהנשים (9% מבעלות הרישיון) אינן נוהגות כלל, לעומת 5% מהגברים.

52% מהיהודים נוהגים 5–7 פעמים בשבוע ו-54% מהערבים.

57% מבני 20–64 (70% מבעלי הרישיון), 41% מבני 65–74 ו-23% מבני 75 ומעלה נוהגים 5–7 פעמים בשבוע. 9% מבני 75 ומעלה, שהם 19% מבעלי הרישיון בגיל זה, אינם נוהגים כלל.

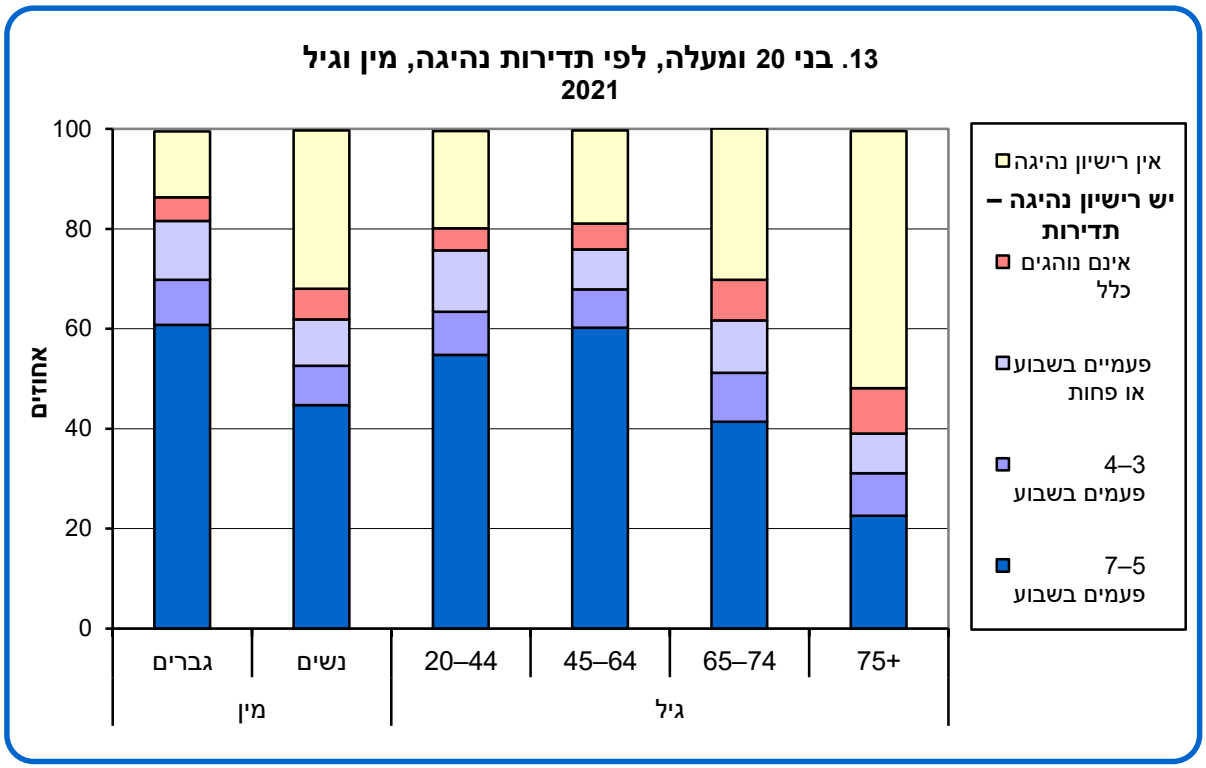

משכילים נוהגים יותר: 65% מבעלי תעודה אקדמית (89% מהאקדמאים הם בעלי רישיון) נוהגים 5–7 פעמים בשבוע, לעומת 47% מאלה שאינם בעלי השכלה אקדמית (72% מאלה שהם ללא השכלה אקדמית הם בעלי רישיון).

בעלי הכנסה גבוהה נוהגים יותר: 64% מהגרים במשקי בית שבהם ההכנסה הממוצעת (ברוטו בחודש) לנפש גבוהה מ-4,000 ש"ח נוהגים 5–7 פעמים בשבוע, לעומת 32% מהגרים במשקי בית שבהם ההכנסה לנפש היא עד 2,000 ש"ח.

בקרב בני 25–64 81% מהמועסקים שהכנסתם מעבודה (ברוטו בחודש) גבוהה מ-14,000 ש"ח נוהגים 5–7 פעמים בשבוע, לעומת 65% מהמועסקים שהכנסתם מעבודה היא עד 4,000 ש"ח.

מועסקים נוהגים יותר: בקרב בני 25–64 78% מהמועסקים נוהגים 5–7 פעמים בשבוע, לעומת 54% מהבלתי מועסקים ו-49% ממי שאינם בכוח העבודה.

אנשים המעריכים שמצב בריאותם טוב נוהגים יותר: בקרב בני 20–74 59% מהמעריכים שמצב בריאותם טוב נוהגים 5–7 פעמים בשבוע, לעומת 30% מהמעריכים שמצב בריאותם אינו טוב.

9. תעסוקה

9.1 שביעות רצון מהעבודה ומההכנסה

92% מהמועסקים בני 25–64 **מרוצים מעבודתם** – 91% מהגברים ו-93% מהנשים; 93% מהיהודים ו-87% מהערבים; 92% מהשכירים ו-92% מהעצמאים.

שביעות הרצון מהעבודה עולה ככל שההכנסה מעבודה (ברוטו בחודש) גבוהה יותר: אחוז המרוצים מהכנסתם מהעבודה הוא 88% בקרב מועסקים שהכנסתם היא עד 4,000 ש"ח, 87% בקרב מועסקים שהכנסתם 4,001–7,500 ש"ח, 93% בקרב מועסקים שהכנסתם 7,501–14,000 ו-96% בקרב מועסקים שהכנסתם גבוהה מ-14,000 ש"ח.

67% מהמועסקים בני 25–64 **מרוצים מהכנסתם מעבודה** – 72% מהגברים ו-62% מהנשים; 68% מהיהודים ו-64% מהערבים; 66% מהשכירים ו-72% מהעצמאים.

שביעות הרצון מההכנסה מעבודה עולה ככל שההכנסה (ברוטו בחודש) גבוהה יותר: רק 52% מהמועסקים שהכנסתם היא עד 7,500 ש"ח מרוצים ממנה, לעומת 68% מהמועסקים שהכנסתם 7,501–14,000 ש"ח ו-87% מהמועסקים שהכנסתם גבוהה מ-14,000 ש"ח.

9.2 ביטחון תעסוקתי

8% מהמועסקים בני 20 ומעלה **חוששים** (חשש גדול או חשש גדול מאוד) **לאבד את עבודתם** בשנה הקרובה ול-23% יש חשש קטן שיאבדו את העבודה.

61% מהמועסקים מעריכים שאם יאבדו את עבודתם יש סיכוי גדול שימצאו עבודה אחרת, לפחות ברמת ההכנסה שיש להם כיום.

14. מועסקים בני 20 ומעלה החוששים לאבד את עבודתם בשנה הקרובה ומעריכים כי סיכוייהם למצוא עבודה אחרת קטנים
2002–2021

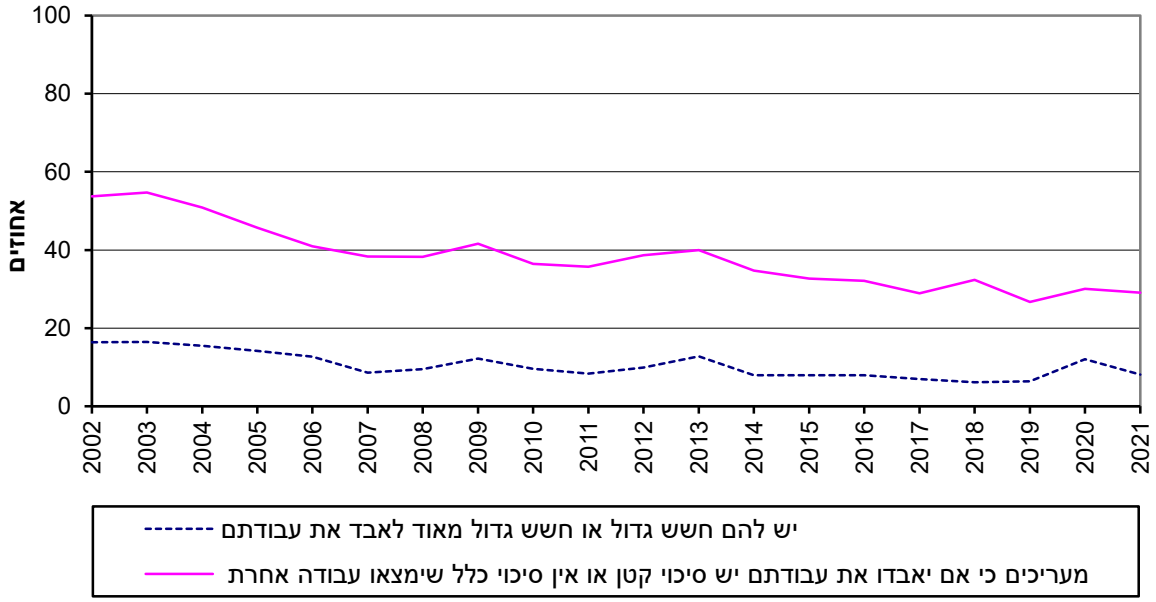

9.3 זכויות והטבות מהמעסיק

בתנאי העבודה של 87% מהשכירים בני 20 ומעלה נכללת השתתפות המעסיק בתוכנית פנסיה, כולל ביטוח מנהלים וקופת גמל. 84% מקבלים תשלום מלא בעבור ימי חופשה ו-57% מקבלים

תשלום מלא בעבור ימי מחלה. 40% מהשכירים מקבלים מהמעסיק השתתפות בתשלום בעבור קורסים והשתלמויות.

2% מהשכירים זכאים ל-1–10 ימי חופשה בשנה; 38% – ל-11–20 ימים; 20% – ל-21–30 ימים; 3% – ל-31 ימים ויותר (24% אינם יודעים לכמה ימי חופשה הם זכאים ו-13% אינם זכאים כלל או שאינם יודעים האם הם זכאים).

15. שכירים בני 20 ומעלה, לפי זכויות והטבות מהמעסיק 2021

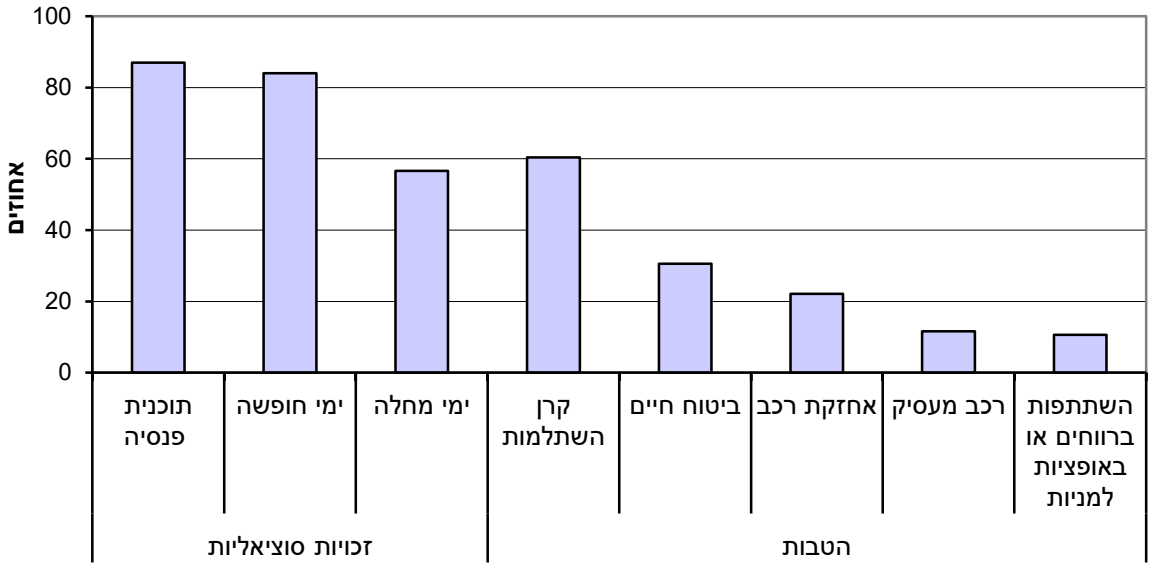

9.4 יכולת לכסות את כל ההוצאות החודשיות של משק הבית; תחושת עוני

25% מהמועסקים בני 20 ומעלה **מצליחים ללא קושי לכסות את כל ההוצאות החודשיות של משק הבית**. 51% מצליחים לכסות את ההוצאות, 18% אינם מצליחים כל כך לכסות את ההוצאות ו-4% אינם מצליחים כלל לכסות את ההוצאות (2% אינם יודעים להעריך).

14% מהמועסקים **חשו עניים** בחמש השנים האחרונות ו-8% חשו עניים בשנה האחרונה.

9.5 עבודה בתחום הלימודים

כשני שלישים (69%) מהמועסקים שלמדו במוסד על-תיכון או במוסד אקדמי, מדווחים כי **עבודתם קשורה לתחום לימודיהם**: עבודתם של 54% מהמועסקים קשורה במידה רבה לתחום לימודיהם ועבודתם של 15% – קשורה במידה מסוימת. האחוז דומה בין גברים (69%) לנשים (70%).
עבודתם של 6% מהמועסקים אינה קשורה כל כך לתחום לימודיהם ועבודתם של 25% נוספים אינה קשורה אליו כלל.

בקרב בעלי משלח יד אקדמי אחוז המועסקים שעבודתם קשורה לתחום לימודיהם גבוה במיוחד – 90% (אצל 77% העבודה קשורה ללימודים במידה רבה ואצל 13% – במידה מסוימת).

9.6 תעסוקה ויישוב המגורים

42% מהמועסקים בני 20 ומעלה **עובדים ביישוב מגוריהם**, 45% עובדים מחוץ ליישוב המגורים ו-9% עובדים בכמה יישובים, כולל בחו"ל (4% – לא ידוע).

בערים הגדולות (שבהן 200,000 תושבים ויותר), 37% עובדים ביישוב מגוריהם. במחוז תל אביב ובמחוז המרכז (למעט בתל אביב-יפו ובנתניה) מרבית התושבים עובדים מחוץ ליישוב מגוריהם. האחוז גבוה במיוחד בראשון לציון שבה 62% עובדים מחוץ לעיר. לעומת זאת בנתניה, בתל אביב-יפו, באשדוד, בבאר שבע, בחיפה ובבני ברק יותר ממחצית המועסקים (52%–68%) עובדים ביישוב מגוריהם.

בירושלים, העיר הגדולה בישראל, 83% מהמועסקים עובדים בתוך העיר: 82% בקרב היהודים ו-85% בקרב הערבים.

9.7 הגעה למקום העבודה

מרבית המועסקים בני 20 ומעלה (61%) מדווחים כי **אמצעי ההגעה שלהם לעבודה ברוב ימות השבוע** הוא רכב פרטי (כולל רכב מסחרי, אופנוע וכד'); 15% מגיעים לעבודתם בתחבורה ציבורית (אוטובוס ציבורי, מונית שירות או רכבת), 6% – בהסעה שמארגן מקום העבודה ו-9% – באופניים או ברגל.

מתוך הערים הגדולות (שבהן 200,000 תושבים ויותר), אחוז המועסקים המגיעים לעבודה ברכב פרטי גבוה בקרב תושבי ראשון לציון (70%), פתח תקווה (65%), נתניה (64%), באר שבע (58%), חיפה (57%), אשדוד (53%) וירושלים (51%). 19% מהמועסקים תושבי תל אביב-יפו מגיעים לעבודתם באופניים או ברגל.

בהשוואה לפי מחוז, 26% מתושבי מחוז ירושלים מגיעים לעבודה בתחבורה ציבורית, 19% מתושבי מחוז תל אביב ו-14% מתושבי מחוז חיפה והדרום.

משך ההגעה לעבודה של 29% מהמועסקים הוא פחות מרבע שעה (עד 14 דקות), של 27% מהמועסקים – רבע שעה עד חצי שעה (15–29 דקות) ושל 37% – חצי שעה ויותר. משך ההגעה של 6% מהמועסקים אינו קבוע.

האחוז הגבוה ביותר של מועסקים שמשך ההגעה שלהם לעבודה הוא חצי שעה ויותר, נמצא בקרב תושבי ראשון לציון (51%), ואחריה – בקרב תושבי ירושלים, פתח תקווה ותל אביב-יפו.

משך ההגעה לעבודה מפריע ל-42% מהמועסקים שזמן ההגעה שלהם לעבודה הוא רבע שעה ויותר. האחוז גבוה במיוחד (54%) בקרב מועסקים המגיעים למקום עבודתם בתחבורה ציבורית.

9.8 איזון עבודה-חיים

63% מהמועסקים בני 20 ומעלה **מרוצים או מרוצים מאוד מהאיזון שבין עבודתם לתחומים אחרים בחייהם** (48% מרוצים ו-15% מרוצים מאוד), ללא הבדל בין גברים ונשים.

שביעות הרצון עולה עם הגיל – 61% בקרב בני 20–44, 64% בקרב בני 45–64 ו-78% בקרב בני 65 ומעלה.

71% מהערבים מרוצים מהאיזון בין העבודה לתחומים אחרים בחייהם, לעומת 62% מהיהודים.

בקרב יהודים, 70% מהחרדים מרוצים מהאיזון בין העבודה לתחומים אחרים בחייהם, 63% מהדתיים, 61% מהמסורתיים[8] ו-61% מהחילונים.

שביעות הרצון יורדת עם העלייה בהיקף המשרה – 79% מרוצים בקרב מועסקים במשרה חלקית ו-62% בקרב מועסקים במשרה מלאה.

10. קשרים חברתיים ותחושת בדידות

67% מבני 20 ומעלה **מרוצים מאוד מהקשר עם בני משפחתם** – 66% מהגברים ו-68% מהנשים. 28% מרוצים מהקשר ו-5% אינם מרוצים כל כך או אינם מרוצים כלל.

ל-8% מבני 20 ומעלה (כ-499 אלף איש) **אין חברים** שאיתם הם נפגשים או מדברים בטלפון. האחוז עולה עם הגיל: 6% בקרב בני 20–44, 9% בקרב בני 45–64 ו-16% בקרב בני 65 ומעלה.

21% מבני 20 ומעלה **חשים בדידות** לעיתים קרובות או מדי פעם (19% בשנת 2020) – 24% מהנשים לעומת 18% מהגברים. 6% חשים בדידות לעיתים קרובות – 8% מהנשים ו-5% מהגברים. אחוז החשים בדידות עולה עם הגיל – 19% מבני 20–44, 21% מבני 45–64 ו-27% מבני 65 ומעלה.

26% מהערבים חשים בדידות ו-20% מהיהודים.

בקרב יהודים, 22% מהמסורתיים חשים בדידות, 20% מהחילונים, 19% מהדתיים ו-10% מהחרדים.

7% מבני 20 ומעלה **חשים שאין להם על מי לסמוך בשעת משבר או מצוקה** (6% בשנת 2020) – 8% מהגברים ו-5% מהנשים.

6% מבני 20–44 חשים שאין להם על מי לסמוך בשעת משבר או מצוקה ו-7% מבני 45–64 ומבני 65 ומעלה (בשנת 2020 – 6% מבני 65 ומעלה).

בקרב ערבים 16% חשים שאין להם על מי לסמוך (12% בשנת 2020), לעומת 4% בקרב יהודים (5% בשנת 2020).

11. שימוש באינטרנט

90% מבני 20 ומעלה **משתמשים באינטרנט** – 91% מהגברים ו-90% מהנשים; 91% מהיהודים ו-86% מהערבים; 87% השתמשו באינטרנט באמצעות הטלפון הנייד, 53% השתמשו לצורך עבודה ו-37% ללימודים.

בשנים 2002–2021 חלה עלייה הדרגתית באחוז השימוש באינטרנט, מ-32% ל-90%.

---

[8] מכאן ואילך 'מסורתיים' כולל 'מסורתיים-דתיים' ו'מסורתיים-לא כל כך דתיים'.

בהשוואה ל-2020, נרשמו ב-2021 עליות בשימוש לקבלת שירותי ממשל – מ-47% ל-57% ובשימוש לקניות – מ-45% ל-55%.

אחוז המשתמשים באינטרנט יורד עם העלייה בגיל – 95% בקרב בני 20–44, 92% בקרב בני 45–64, 81% בקרב בני 65–74 ו-61% בקרב בני 75 ומעלה.

בקרב היהודים, משתמשים באינטרנט 97% מהחילונים, 91% מהמסורתיים ומהדתיים ו-67% מהחרדים.

מטרות השימוש באינטרנט: שימוש בווטסאפ (86%), חיפוש מידע (82%), דואר אלקטרוני (74%), רשתות חברתיות וקבוצות דיון (72%), צפייה או הורדת קבצים (64%), שיחות טלפון או וידאו (59%), קבלת שירותי ממשל (57%), קניות (55%), תשלום חשבונות (49%) ומשחקים (31%).

אחוז המשתמשים באינטרנט עולה ככל שההכנסה הממוצעת לנפש במשק בית (ברוטו לחודש) עולה: מ-77% להכנסה עד 2,000 ש"ח, ל-88% להכנסה של 2,001–4,000 ש"ח ול-97% להכנסה של 4,001 ש"ח ומעלה.

בהשוואה בין-לאומית לשנים 2019–2020 האחוז הגבוה ביותר של משתמשים באינטרנט נמצא באיסלנד ובלוקסמבורג (99%) והנמוך ביותר – בהודו (41%).

16. בני 20 ומעלה שהשתמשו באינטרנט
2002–2021

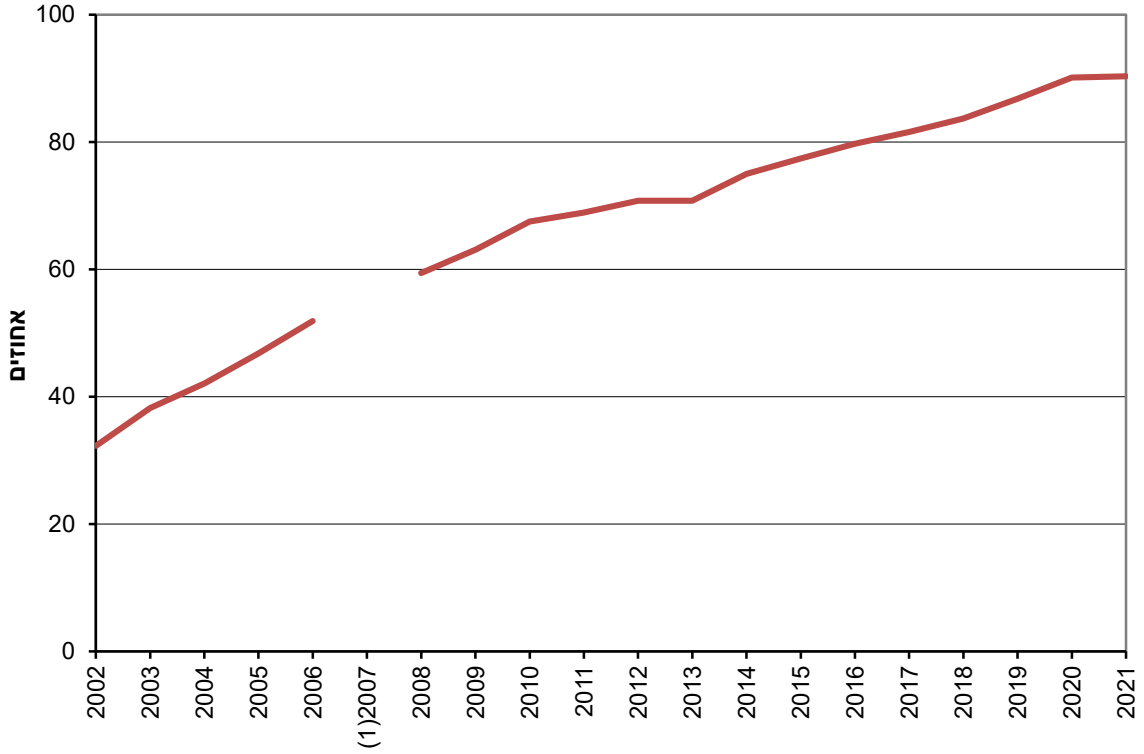

(1) קיים שבר בסדרה מכיוון שב-2007 הסקר החברתי לא כלל שאלה על שימוש באינטרנט.

17. בני 20 ומעלה שהשתמשו באינטרנט, לפי מין, גיל וקבוצת אוכלוסייה
2021

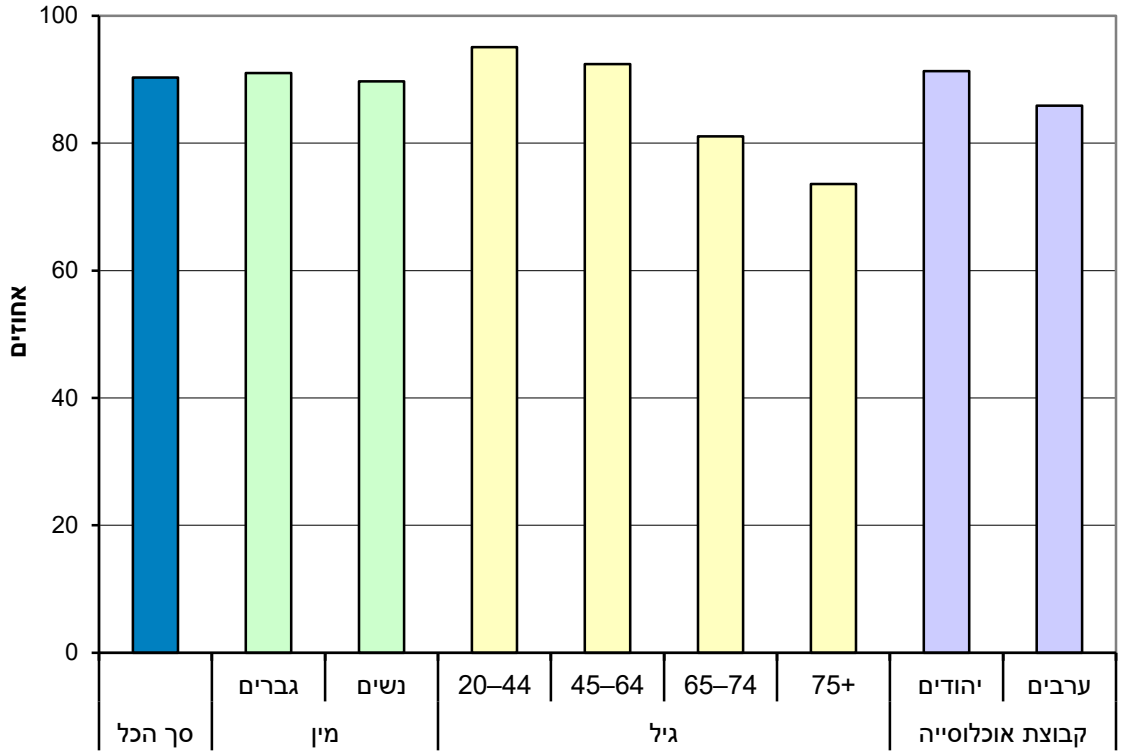

18. יהודים בני 20 ומעלה שהשתמשו באינטרנט,
לפי מידת דתיות
2021

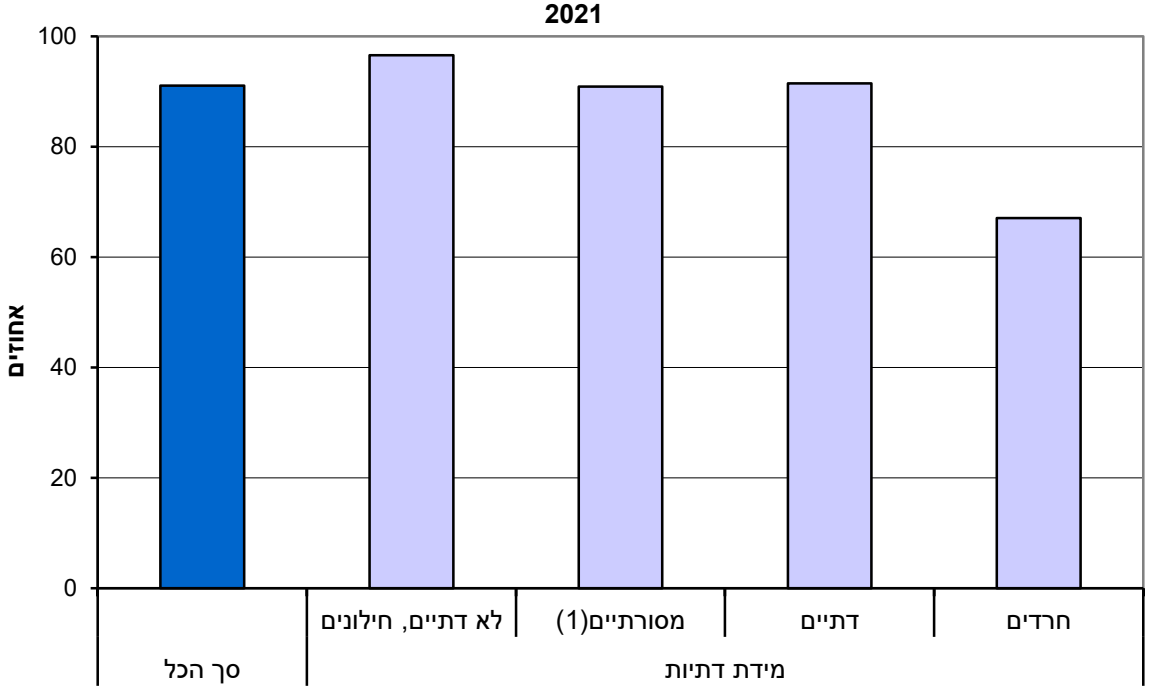

(1) 'מסורתיים דתיים' או 'מסורתיים-לא כל כך דתיים'.

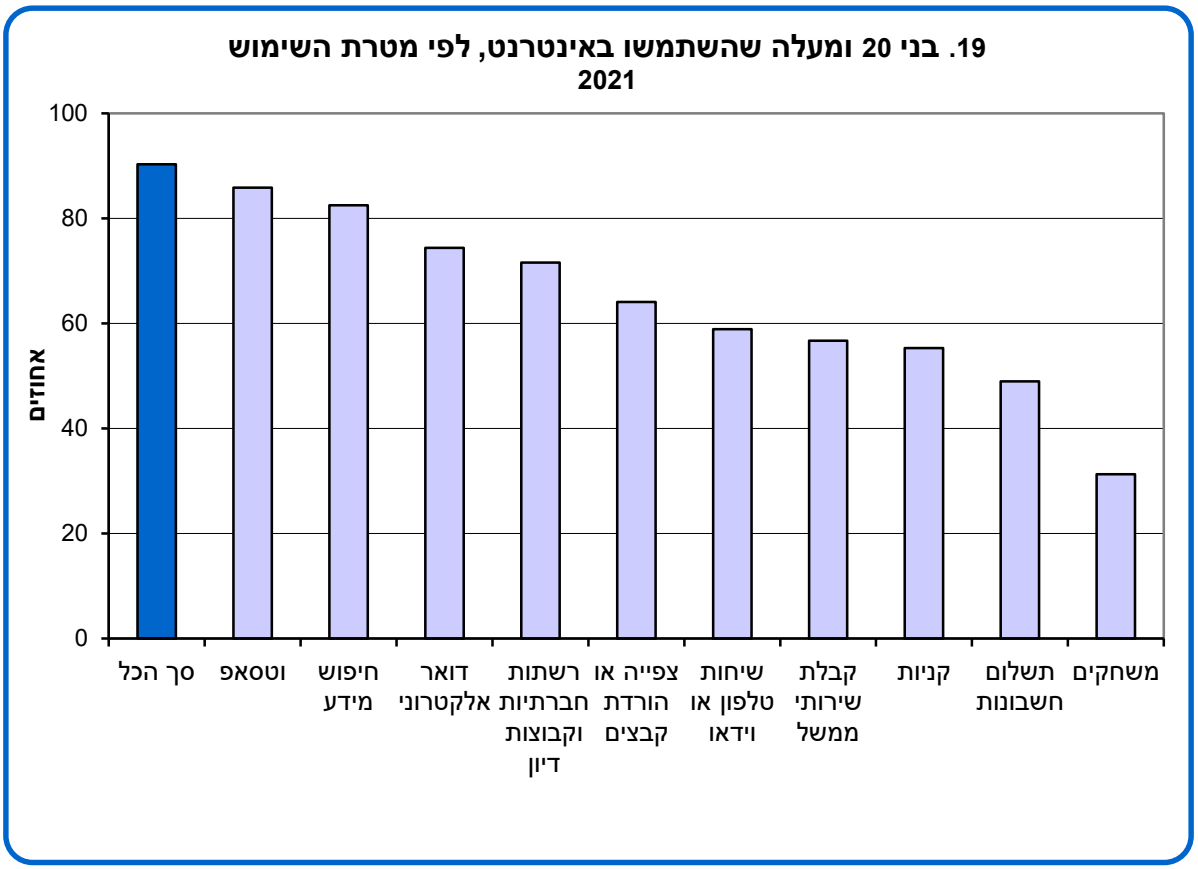

שימוש באינטרנט למטרת תשלומים קשור לגיל ועולה עם השנים – בשנת 2010 27% מבני 20–44 השתמשו באינטרנט למטרה זו, לעומת 11% מבני 65 ומעלה; בשנת 2018 55% מבני 20–44, לעומת 25% מבני 65 ומעלה; בשנת 2020 חל שינוי ניכר – 75% מבני 20–44 השתמשו באינטרנט לתשלומים ושירותי בנקאות דיגיטליים (50% לתשלומים ו-72% לבנקאות), 63% מבני 45–64 ו-39% מבני 65 ומעלה.

צעירים משתמשים באינטרנט לשירותי בנקאות דיגיטליים יותר ממבוגרים – 76% מבני 20–44, 66% מבני 45–64 ו-41% מבני 65 ומעלה.

צעירים משתמשים באינטרנט לקבלת שירותי ממשל דיגיטליים יותר ממבוגרים – 64% מבני 20–44, 59% מבני 45–64 ו-34% מבני 65 ומעלה.

בקרב יהודים בכל מידות הדתיות חלה עלייה בשימוש באינטרנט לשירותי בנקאות דיגיטליים ולתשלומים. חילונים משתמשים באינטרנט למטרות אלו בשיעורים גבוהים באופן ניכר בהשוואה לחרדים – בשנת 2015 19% מהחרדים, 40% מהדתיים ומהמסורתיים ו-54% מהחילונים; בשנת 2020 הוכפל שיעור החרדים שהשתמשו באינטרנט לשירותי בנקאות דיגיטליים והגיע ל-41%, שיעור הדתיים היה 69%, שיעור המסורתיים היה 66% ושיעור החילונים היה 78%; בשנת 2021 שיעור החרדים הגיע ל-50%, שיעור הדתיים היה 72%, שיעור המסורתיים היה 67% ושיעור החילונים היה 81%. שיעור החרדים שהשתמשו באינטרנט לצורך תשלומים הגיע ל-33%, שיעור הדתיים היה 51%, שיעור המסורתיים היה 45% ושיעור החילונים היה 64%.

12. התנדבות

בשנת 2021 **התנדבו כ-1.255 מיליון ישראלים** שהם כ-21% מבני 20 ומעלה באוכלוסייה הקבועה בישראל – 20% מהנשים ו-23% מהגברים התנדבו; 25% מהיהודים ו-7% מהערבים; 23% מבני 20–64 ו-14% מבני 65 ומעלה.

38% התנדבו במסגרת ארגון או כמה ארגונים, 44% התנדבו באופן פרטי ו-18% התנדבו הן במסגרת ארגון והן באופן פרטי.

46% התנדבו בתחום העזרה לנזקקים (כגון קשישים, נכים, מעוטי יכולת, נוער במצוקה), 14% התנדבו בתחום החינוך ו-8% בתחום הבריאות (כגון מד"א, בתי חולים).

20. בני 20 ומעלה שהתנדבו, לפי תחום פעילות
2021

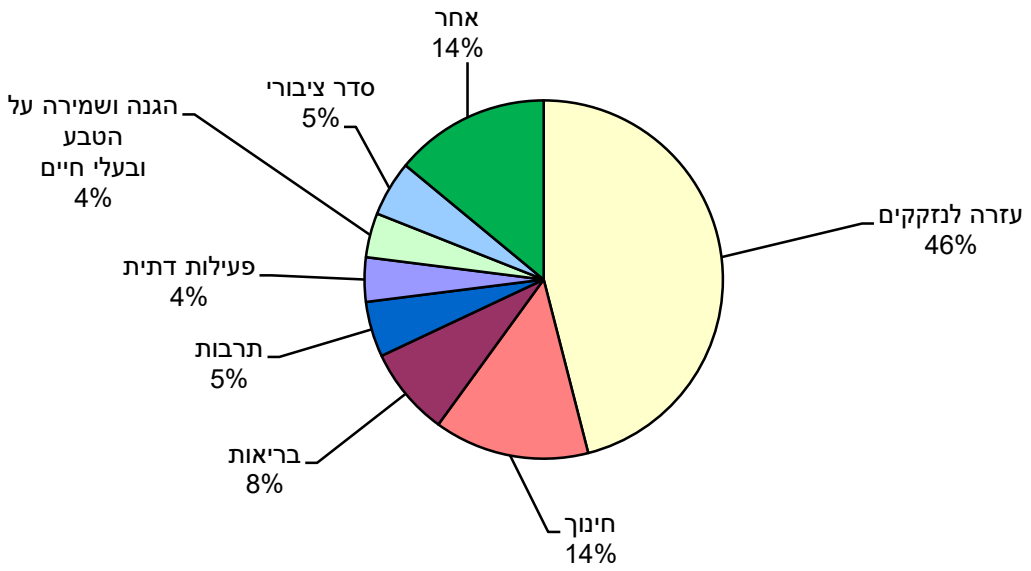

35% מהמתנדבים עסקו בפעילות התנדבותית עד 9 שעות בחודש, 31% התנדבו 10 שעות ויותר בחודש, 25% התנדבו מספר שעות לא קבוע בחודש ו-5% התנדבו באופן חד-פעמי במהלך השנה האחרונה.

בקרב היהודים, 25% מתנדבים – 40% מהחרדים, 32% מהדתיים, 18% מהמסורתיים ו-25% מהחילונים.

מתנדבים מרוצים יותר מחייהם – 95% מהמתנדבים מרוצים מחייהם: 53% מרוצים מאוד (לעומת 38% מאלה שאינם מתנדבים) ו-42% מרוצים.

כמו כן, **מתנדבים אופטימיים יותר** – 68% מהמתנדבים מעריכים שבשנים הקרובות חייהם יהיו טובים יותר, לעומת 55% מאלה שאינם מתנדבים.

13. תרומות

57% מבני 20 ומעלה **תרמו כסף** לארגונים חברתיים או לאנשים פרטיים בשנה האחרונה (לא כולל תרומות לקרובי משפחה או לחברים) – 63% מהיהודים ו-30% מהערבים. אחוז גבוה של תורמים נצפה בקרב חרדים ודתיים (89% ו-81%, בהתאמה), וכן בקרב הגרים במשקי בית שבהם ההכנסה הממוצעת (ברוטו בחודש) לנפש גבוהה מ-4,000 ש"ח (68%) ובקרב בעלי השכלה אקדמית (67%).

43% תרמו לארגונים ומוסדות, 20% תרמו לאנשים פרטיים ו-37% תרמו הן לארגונים ומוסדות הן לאנשים פרטיים.

18% תרמו עד 100 ש"ח בשנה האחרונה, 35% תרמו 101–500 ש"ח, 16% תרמו 501–1,000 ש"ח ו-27% תרמו יותר מ-1,000 ש"ח. תרומה מעל 1,000 ש"ח נפוצה בעיקר בקרב חרדים (61%) ובקרב דתיים (47%).

14. שליטה בעברית

73% מבני 20 ומעלה מעריכים כי השליטה שלהם בדיבור בעברית טובה מאוד, 12% מעריכים כי היא טובה, 8% מעריכים כי היא בינונית ו-7% מעריכים שהיא חלשה, או שהם אינם יודעים לדבר בעברית כלל.

בקרב הערבים, 41% מעריכים כי השליטה שלהם בדיבור בעברית היא בינונית או חלשה או שאינם יודעים לדבר בעברית כלל. אחוז הגברים הערבים המעריכים כי השליטה שלהם בדיבור בעברית טובה מאוד או טובה (69%) גבוה מהאחוז בקרב נשים ערביות (49%). 51% מהן מעריכות כי השליטה שלהן בדיבור בעברית בינונית או חלשה, או שאינן יודעות לדבר בעברית כלל.

21. בני 20 ומעלה, לפי הערכת השליטה שלהם בדיבור בעברית, קבוצת אוכלוסייה ומין
2021

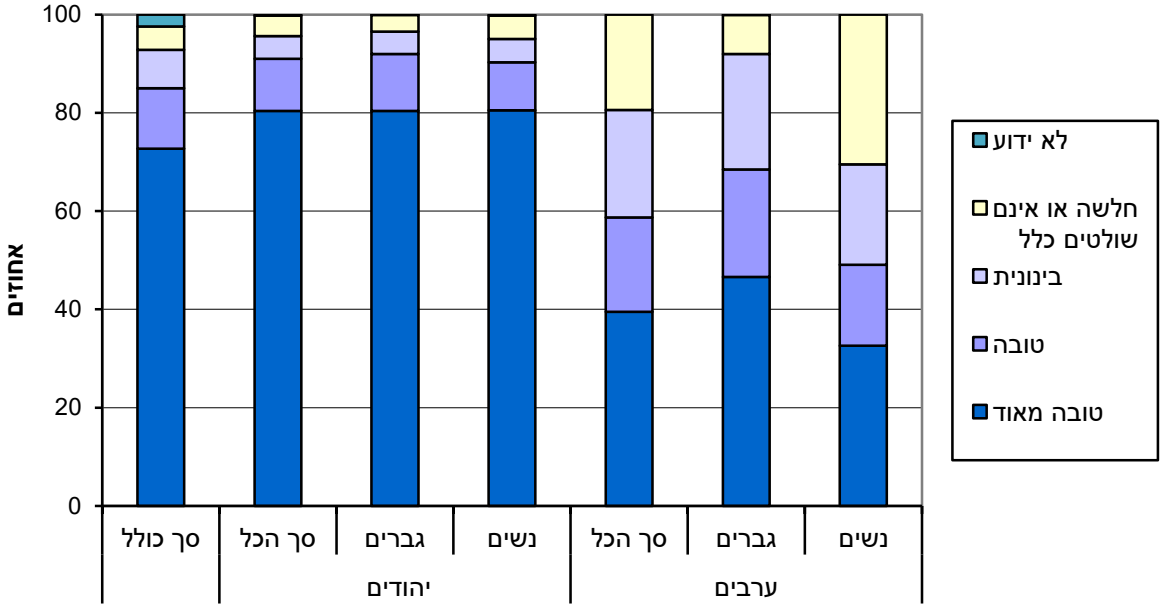

הפערים בין קבוצות האוכלוסייה ניכרים גם ברמת הקריאה בעברית. 80% מהיהודים מעריכים כי השליטה שלהם בקריאה בעברית טובה מאוד, לעומת 42% מהערבים. 39% מהערבים מעריכים כי השליטה שלהם בקריאה בעברית בינונית או חלשה או שאינם יודעים לקרוא בעברית כלל. 43% מהנשים הערביות מעריכות כי השליטה שלהן בקריאה או בכתיבה בעברית היא בינונית ומטה, 30% קוראות בקושי או שאינן קוראות בעברית כלל ו-31% כותבות בקושי או שאינן כותבות בעברית כלל.

השליטה בעברית טובה יותר בגילים הצעירים – 60% מבני 65 ומעלה מעריכים כי השליטה שלהם בדיבור בעברית טובה מאוד, לעומת 79% מבני 20–44; 16% מבני 65 ומעלה מעריכים כי היא חלשה, או שאינם יודעים לדבר בעברית כלל; ו-24% מבני 65 ומעלה מעריכים כי השליטה שלהם בכתיבה בעברית חלשה או שאינם יודעים לכתוב בעברית כלל.

22. בני 65 ומעלה, לפי הערכת השליטה שלהם בעברית
2021

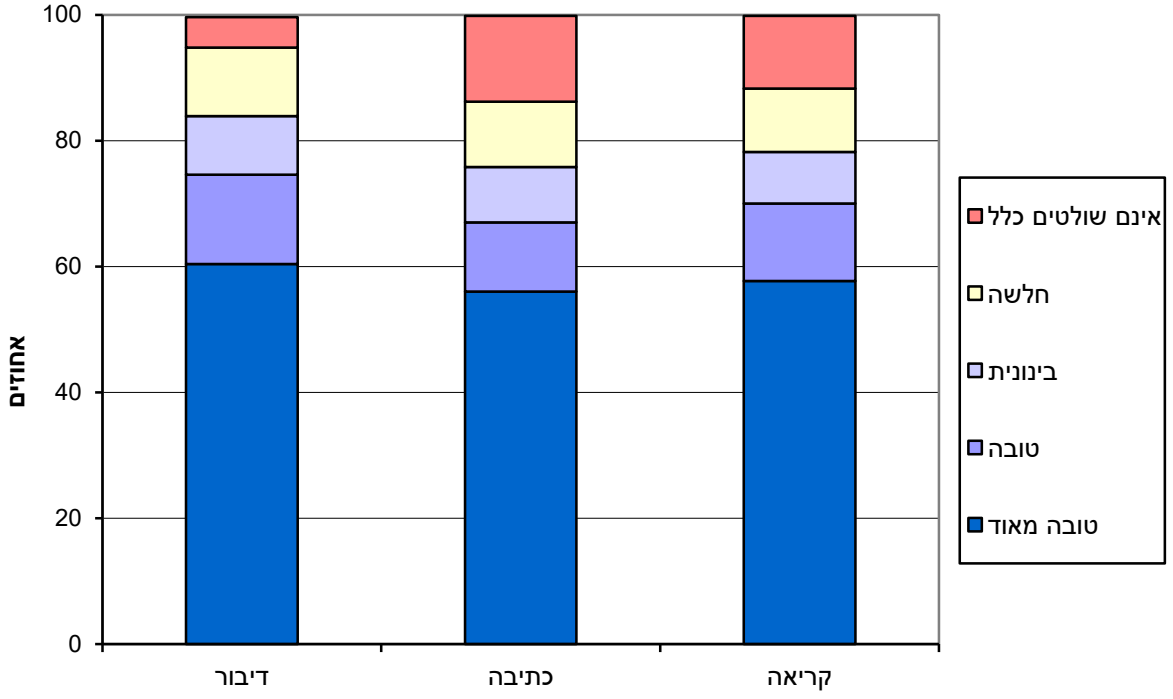

8% מהיהודים בני 65 ומעלה מעריכים כי אינם יודעים לקרוא בעברית כלל ו-10% נוספים מעריכים כי השליטה שלהם בקריאה בעברית חלשה, לעומת כמחצית (46%) מהערבים בני 65 ומעלה המעריכים כי אינם יודעים לקרוא בעברית כלל ו-8% מבני 20–44 המעריכים כי השליטה שלהם בקריאה בעברית חלשה.

23. בני 65 ומעלה המעריכים כי הם אינם שולטים בעברית כלל, לפי קבוצת אוכלוסייה
2021

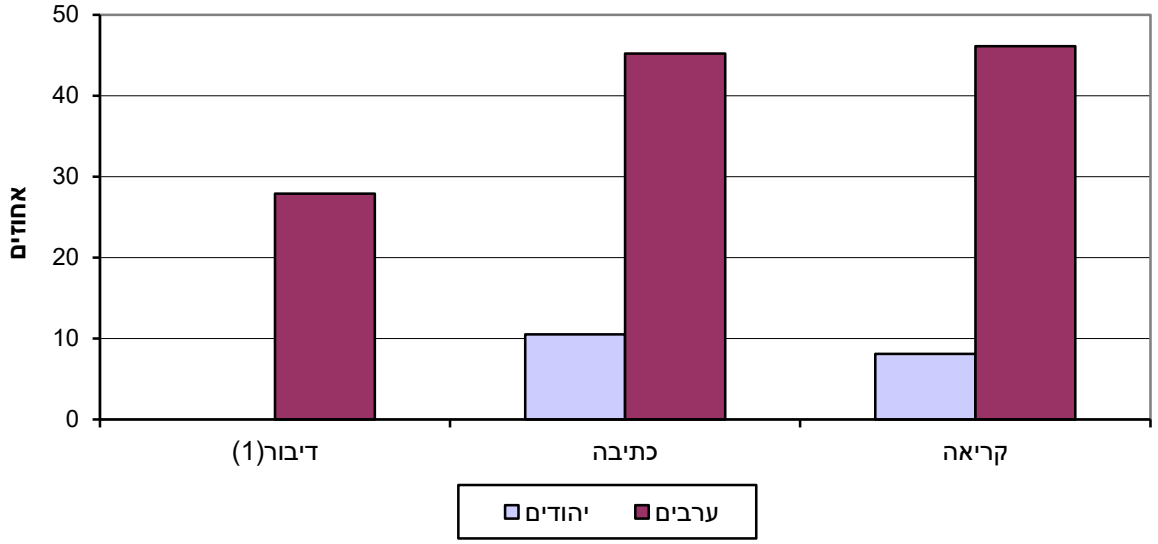

(1) הנתון על יהודים אינו מפורסם בשל טעות דגימה.

נושאים שנתיים

הסקר החברתי בשנת 2021 עסק בהרחבה בנושאים: תחבורה ובטיחות בדרכים, שימוש בשפות, מדדי איכות חיים ובילוי בפנאי.

1. נושא שנתי – תחבורה

בתשובה על השאלה: "מהם הגורמים העיקריים שיעשו את התחבורה הציבורית לאמצעי טוב עבור האנשים בנסיעות קבועות?" 36% מציינים כי הגורם העיקרי לכך הוא קרבת התחנות לבית ולעבודה, 28% מציינים לוח זמנים קבוע, 27% – הגעה מהירה יותר, 22% – נסיעה רציפה ללא החלפת כלי תחבורה, 10% – התאמה ללוח הזמנים שלהם ו-20% – גורם אחר.

2. נושא שנתי – בטיחות בדרכים

2.1. האם הישראלים מרגישים בטוחים בדרכים?

בכל אחד מהמצבים שלהלן, אפשרויות התשובה היו: 1. בטוח מאוד; 2. בטוח; 3. לא כל כך בטוח; 4. בכלל לא בטוח.

2.1.1. תחושת ביטחון כהולכי רגל

15% מרגישים בטוחים מאוד ו-46% מרגישים בטוחים כהולכי רגל.

יותר משליש (37%) אינם מרגישים בטוחים בדרכים[9] בשיעור דומה בין קבוצות הגיל – 36% מבני 20–44 ו-35% מבני 65 ומעלה.

42% מהערבים מרגישים לא בטוחים ו-36% מהיהודים.

2.1.2. תחושת ביטחון כנוסעים ברכב

12% מהנוסעים ברכב מרגישים בטוחים מאוד ו-48% מרגישים בטוחים.

יותר משליש (37%) מהנוסעים ברכב חשים לא בטוחים – 37% מבני 20–44 ו-30% מבני 65 ומעלה; 34% מהגברים ו-40% מהנשים.

2.1.3. תחושת ביטחון כנהגים

21% מהנהגים מרגישים בטוחים מאוד ו-45% מרגישים בטוחים. 32% מהנהגים חשים לא בטוחים – 29% מהגברים ו-36% מהנשים.

מהנוהגים בתדירות גבוהה (5–7 פעמים בשבוע) שהם כשני שלישים (68%) מבעלי רישיון הנהיגה – 70% חשים בטוחים ו-30% חשים לא בטוחים.

מהנוהגים בתדירות נמוכה (פחות מפעם בשבוע) 62% חשים בטוחים ו-36% חשים לא בטוחים.

---

[9] מכאן ואילך 'לא בטוחים' כולל 'לא כל כך בטוחים' או 'בכלל לא בטוחים'.

2.1.4. תחושת ביטחון על רכב דו-גלגלי, כולל נוסע שאינו נוהג

מהרוכבים על אופנוע או על קטנוע 5% מרגישים בטוחים מאוד, 13% מרגישים בטוחים ו-82% חשים לא בטוחים – 26% לא כל כך ו-56% כלל לא; 79% מהגברים ו-88% מהנשים; ללא הבדל ניכר בין קבוצות הגיל.

מהרוכבים על אופניים או על קורקינט, כולל חשמליים, 74% חשים לא בטוחים – 28% לא כל כך ו-46% כלל לא.

2.2. התנהגות בדרכים

הממצאים מבוססים על דיווחי הנדגמים לגבי 12 החודשים שקדמו לריאיון. בכל אחד מהנושאים שלהלן, אפשרויות התשובה היו: 1. תמיד; 2. לעיתים קרובות; 3. לפעמים או לעיתים רחוקות; 4. אף פעם לא.

2.2.1. חגורת בטיחות חגורת בטיחות

91% מבני 20 ומעלה חוגרים חגורת בטיחות בכל נסיעה.

96% מהנהגים[10] חוגרים חגורת בטיחות בכל נסיעה ללא הבדל ניכר בין נשים לגברים ובין קבוצות גיל.

95% מאלה שמסיעים ילדים, מקפידים לחגור את הילדים בכל נסיעה.

2.2.2. נהיגה במהירות מעל למותר

נהיגה במהירות מעל למותר בדרך עירונית

57% מהנהגים נוהגים במהירות של יותר מ-10 קמ"ש מעל למותר – 15% תמיד או לעיתים קרובות (16% מהגברים ו-13% מהנשים; 16% מבני 20–44 ו-10% מבני 65 ומעלה) ו-42% לעיתים רחוקות.

43% מהנהגים אף פעם לא נוהגים במהירות של יותר מ-10 קמ"ש מעל למותר.

נהיגה במהירות מעל למותר בדרך בין-עירונית

52% מהנהגים נוהגים במהירות של יותר מ-20 קמ"ש מעל למותר – 13% תמיד או לעיתים קרובות (14% מהגברים ו-11% מהנשים; 14% מבני 20–44 ו-9% מבני 65 ומעלה) ו-39% לעיתים רחוקות.

48% מהנהגים אף פעם לא נוהגים במהירות של יותר מ-20 קמ"ש מעל למותר.

---

[10] נהגים – בעלי רישיון נהיגה, למעט בעלי רישיון שאינם נוהגים בכלל.

2.2.3. שימוש בטלפון נייד במהלך נהיגה

דיבור בטלפון ללא דיבורית

3% מהנהגים מדברים בטלפון במהלך נהיגה ללא דיבורית לעיתים קרובות, 15% – לפעמים או לעיתים רחוקות ו-81% – אף פעם לא.

31% מבני 20–44 מדברים בטלפון ללא דיבורית לעיתים קרובות או רחוקות; 8% מבני 65 ומעלה.

קריאה וכתיבה של הודעות טקסט במהלך נהיגה

26% מהנהגים קוראים הודעות טקסט במהלך נהיגה לעיתים קרובות או רחוקות, גברים ונשים בשיעור דומה; 32% מבני 20–44 ו-7% מבני 65 ומעלה.

16% כותבים הודעות טקסט לעיתים קרובות או רחוקות, גברים ונשים בשיעור דומה; 20% מבני 20–44 ו-4% מבני 65 ומעלה.

2.2.4. נהיגה במצב של עייפות רבה

41% נוהגים כשהם עייפים מאוד – 6% לעיתים קרובות ו-35% לפעמים או לעיתים רחוקות.

צעירים בני 20–44 נוהגים בעייפות (48%) יותר מבני 65 ומעלה (23%).

2.2.5. אי-שמירת מרחק

כשליש מהנהגים אינם שומרים על מרחק מהרכב שלפניהם – 6% לעיתים קרובות ו-27% לפעמים או לעיתים רחוקות.

35% מהגברים אינם שומרים על מרחק לעיתים קרובות או רחוקות ו-29% מהנשים; 37% מבני 20–44 ו-20% מבני 65 ומעלה.

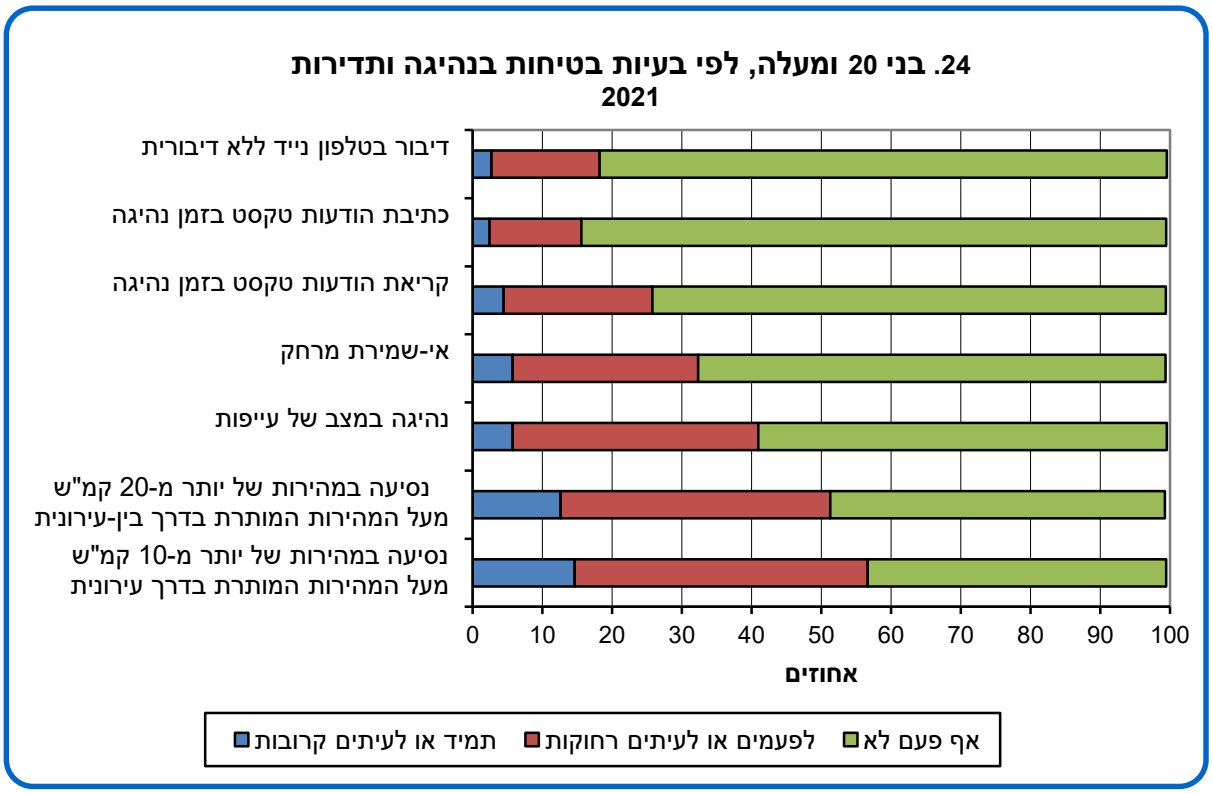

2.2.6. נהיגה וחציית כביש ברמזור אדום

95% מהנהגים אינם נוסעים ברמזור אדום, 5% עושים זאת בתדירות כלשהי.

שליש (33%) מהולכי הרגל חוצים כביש באור אדום – 7% לעיתים קרובות ו-26% לפעמים או לעיתים רחוקות; 38% מהגברים ו-28% מהנשים; 39% מבני 20–44 ו-20% מבני 65 ומעלה.

2.2.7. נהיגה בהשפעת תרופות או אלכוהול

4% נהגו לאחר שנטלו תרופה שעלולה להשפיע על הנהיגה, 5% נהגו לאחר שתיית אלכוהול ו-5% נהגו בפראות.[11]

2.3. תאונות דרכים

2.3.1. חשש מתאונת דרכים

ל-76% מהציבור יש חשש כלשהו להיקלע לתאונת דרכים כהולכי רגל, כנהגים או כנוסעים.

הסיבות[12] לחשש ממעורבות בתאונה:

70% מהציבור חוששים מתאונה בשל התנהגותם של אחרים;

19% – בשל צירוף מקרים, השגחה עליונה או מזל רע;

17% – מצב הכבישים;

4% – ההתנהגות שלהם עצמם;

---

[11] לעקוף ללא איתות, לנהוג במהירות מופרזת, "לחתוך" מישהו בכביש וכדומה.

[12] ניתן היה לבחור עד 2 סיבות.

2% – מצב כלי הרכב.

ל-23% אין בכלל חשש להיקלע לתאונת דרכים.

2.3.2. מעורבות בתאונת דרכים

6% היו מעורבים בתאונת דרכים ב-12 החודשים שקדמו לריאיון (8% מבני 20–44 ו-4% מבני 65 ומעלה) – מרביתם (73%) היו מעורבים כנהגים.

ב-63% מהתאונות נגרם נזק לרכוש בלבד, ב-14% מהן נגרמה פגיעה גופנית שדרשה פינוי לבית חולים, ב-13% – פגיעה גופנית קלה, ו-10% מתאונות הדרכים היו ללא נפגעים וללא נזק לרכוש.

2.3.3. האם המדינה פועלת מספיק לקידום הבטיחות בדרכים?

47% סבורים שהמדינה פועלת מספיק לקידום הבטיחות בדרכים, 28% סבורים שלא כל כך ו-20% סבורים שכלל לא.

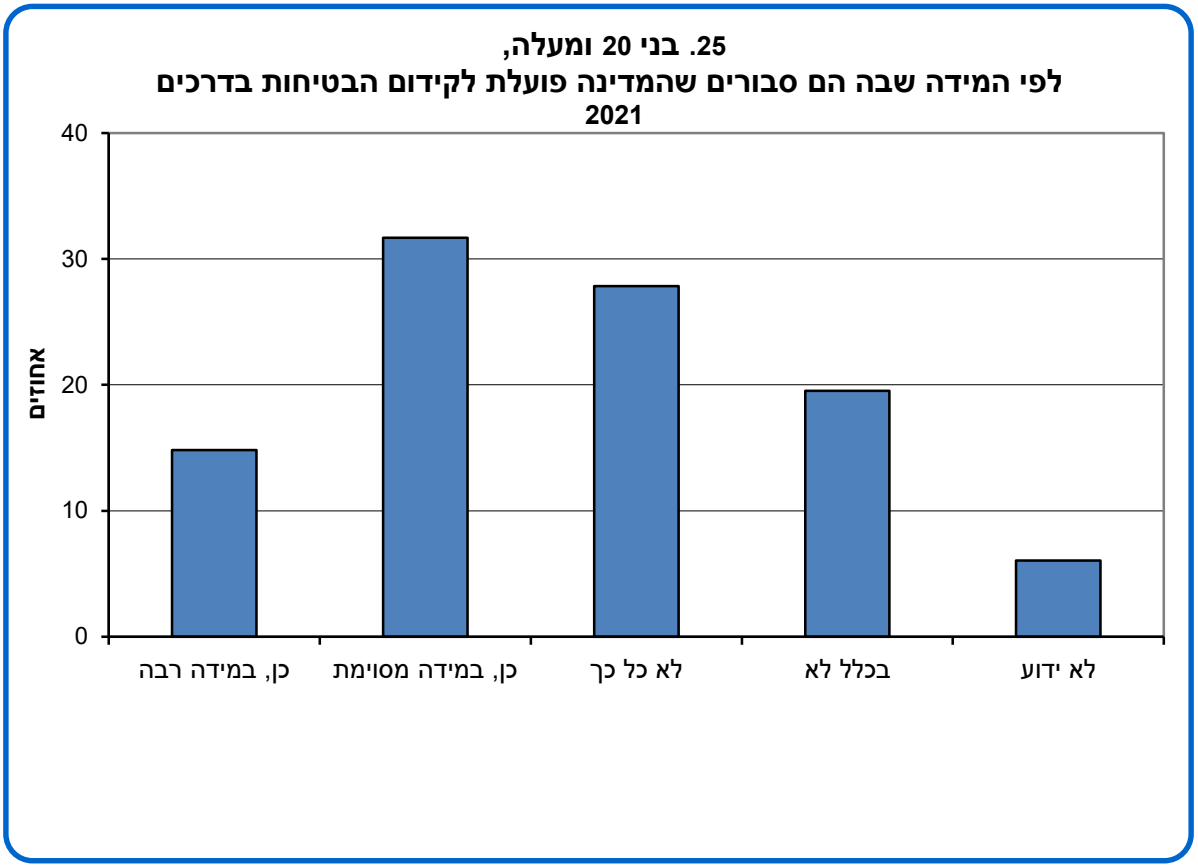

3. נושא שנתי – שימוש בשפות

3.1. שפת אם

ל-55% שפת אם עברית, ל-68% מהיהודים.[13] 39% נוספים יודעים עברית כשפה נוספת;[14]

ל-20% שפת אם ערבית, 6% יודעים ערבית כשפה נוספת;

ל-13% שפת אם רוסית, ל-15% מהיהודים;

ל-2% שפת אם אנגלית, ל-3% מהיהודים. 58% יודעים אנגלית כשפה נוספת;

ל-2% שפת אם צרפתית, ל-2% מהיהודים;

ל-1% – ספרדית, ל-1% מהיהודים;

ל-1% – יידיש, ל-2% מהיהודים;

ל-1% – אמהרית, ל-1% מהיהודים;

ל-6% שפת אם אחרת.

לשם השוואה, בשנת 2011[15] שפת האם של כמחצית (49%) מהאוכלוסייה בגיל 20 ומעלה הייתה עברית, ל-18% – שפת אם ערבית, ל-15% – שפת אם רוסית, וכל אחת מהשפות: יידיש, צרפתית, אנגלית וספרדית הייתה שפת אם של 2%.

3.2. שימוש בשפה בבית

66% מדברים בבית עברית; 4% מהערבים מדברים עברית בבית כשפה נוספת.

בקרב היהודים, 82% מהיהודים מדברים בבית עברית ו-10% מדברים עברית בבית כשפה נוספת; 12% מדברים בבית רוסית ול-4% רוסית היא שפה נוספת בבית.

בקרב ילידי בריה"מ (לשעבר), 28% מדברים בבית עברית ול-34% עברית היא שפה נוספת בבית.

3.3. שימוש בשפה במקום העבודה

86% מהמועסקים מדברים עברית במקום העבודה – 93% מהיהודים ו-47% מהערבים.

52% מהמועסקים הערבים מדברים ערבית במקום העבודה ו-30% מדברים ערבית נוסף על השפה העברית.

---

[13] מכאן ואילך 'יהודים' כולל גם 'אחרים' – נוצרים לא-ערבים ואנשים ללא סיווג דת, למעט בפירוט של נתוני יהודים לפי מידת דתיות.

[14] לפחות ברמת שיחה יום-יומית. נתונים על רמת השליטה בעברית מופיעים בפרק הנושאים הקבועים, בעמודים 36–38.

[15] עמ' 33 בפרסום מיוחד של הסקר החברתי 2011.

3.4. השלכות הקושי בשפה העברית

3% מהיהודים ו-11% מהערבים נמנעים מפנייה לשירותי ממשל לקבלת שירות בגלל רמת העברית שלהם. 10% מהערבים מתקשים לקבל שירותים רפואיים מאותה סיבה.

בקרב ילידי בריה"מ (לשעבר), 13% נמנעים מפנייה לשירותי ממשל ו-9% מתקשים בקבלת שירותי רפואה – 14% מבני 65 ומעלה.

4. נושא שנתי – מדדי איכות חיים

הממצאים שלהלן מבוססים על שאלות סובייקטיביות על שביעות רצון מתחומים שונים ועל ביטחון בזולת, לפי סולם 0–10 (0 = בכלל לא; 10 = מרוצה/בוטח לגמרי)[16] או לפי אחוזים.

4.1. שביעות רצון מהחיים

בסולם 0–10 ממוצע התשובות הוא 8.0, ללא הבדל משמעותי בין גברים לנשים.

גם הפערים בין קבוצות הגיל שנבדקו אינם משמעותיים – 8.1 בקבוצת הגיל 20–44 ו-7.9 בגיל 65 ומעלה.

בהשוואה בין קבוצות אוכלוסייה הפער עומד על 0.8 – בין ממוצע של 8.2 ליהודים לממוצע של 7.4 לערבים.

4.2. שביעות רצון מכמות הזמן המוקדש לפעילויות פנאי

בסולם 0–10 ממוצע התשובות הוא 6.1 – 6.2 לגברים ו-5.9 לנשים.

בקבוצת הגיל 20–44 הממוצע עומד על 5.9 ובגיל 65 ומעלה – על 6.5.

בהשוואה בין קבוצות אוכלוסייה הפער עומד על 1.5 – בין ממוצע של 6.3 ליהודים לממוצע של 4.8 לערבים.

4.3. שביעות רצון מהקשר עם משפחה וחברים

בסולם 0–10 ממוצע התשובות הוא 8.3, ללא הבדל משמעותי בין גברים לנשים.

בקבוצת הגיל 20–44 הממוצע עומד על 8.3 ובגיל 65 ומעלה – על 8.5.

בהשוואה בין קבוצות אוכלוסייה הפער עומד על 0.7 – בין ממוצע של 8.5 ליהודים לממוצע של 7.8 לערבים.

---

[16] השאלות והסולמות מבוססים על סקרים בין-לאומיים הנערכים באירופה ובמדינות נוספות ואשר תוצאותיהם מנותחות ומפורסמות בפרסום How's Life של OECD. הנתונים הבין-לאומיים לשנת 2021 אינם זמינים. לפרטים נוספים ראו מדדי איכות חיים, קיימות וחוסן לאומי באתר הלמ"ס.

4.4. אמון בזולת

הממצאים שלהלן מבוססים על השאלה: "באופן כללי, עד כמה אתה בוטח באנשים?"

בסולם 0–10 ממוצע התשובות הוא 6.1 – 6.0 לגברים ו-6.2 לנשים.

בקבוצת הגיל 20–44 הממוצע עומד על 5.9 ובגיל 65 ומעלה – על 6.4.

בהשוואה בין קבוצות האוכלוסייה הפער עומד על 2.0 – בין ממוצע של 6.5 ליהודים לממוצע של 4.5 לערבים.

26. בני 20 ומעלה, לפי אמון בזולת ושביעות רצון מהחיים, מהקשר עם משפחה וחברים ומכמות הזמן המוקדש לפעילות פנאי, ולפי גיל
2021

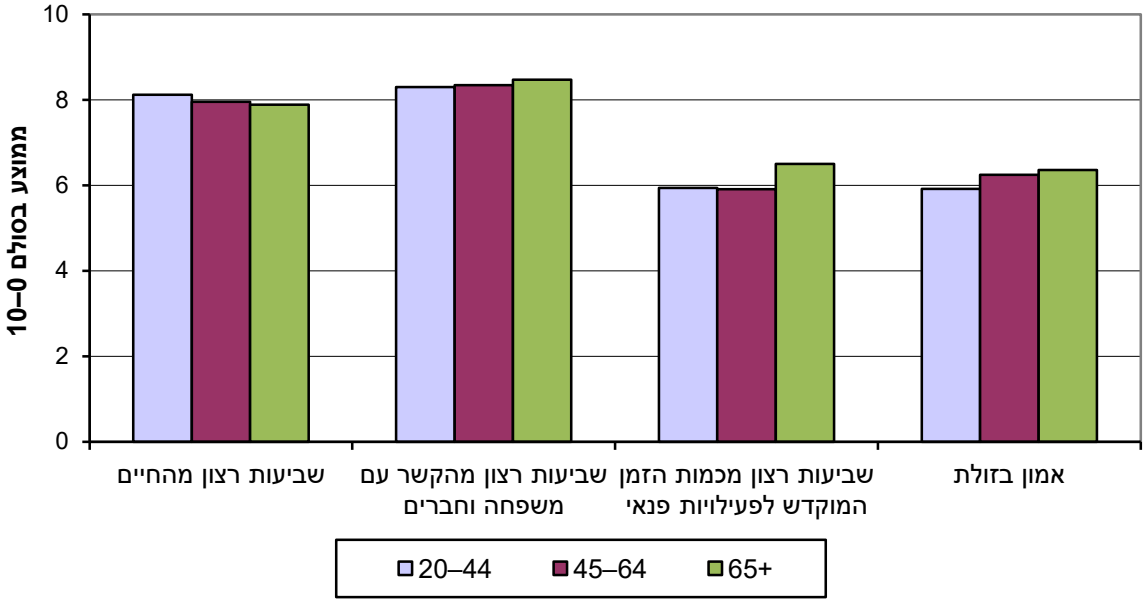

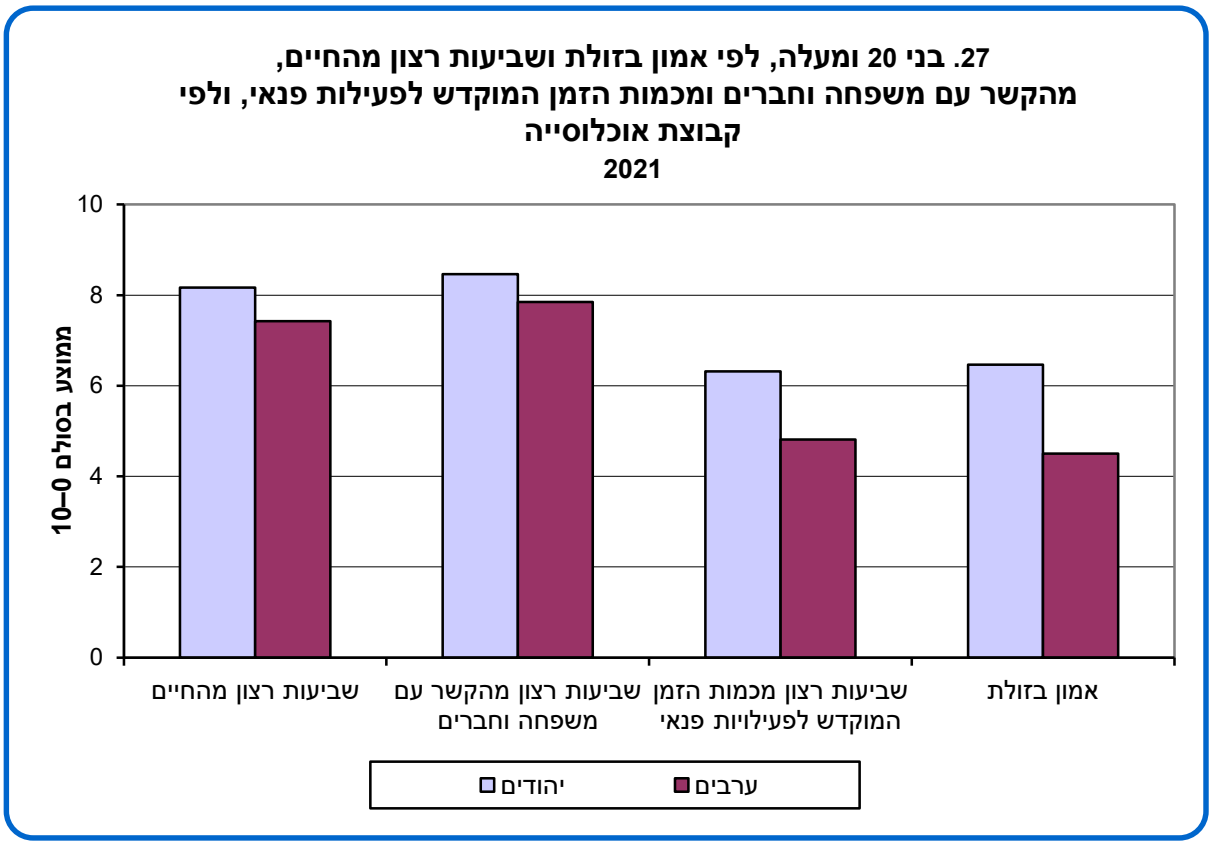

4.5. הערכת מצב הבריאות

הממצאים שלהלן מבוססים על השאלה: "כיצד היית מגדיר את מצב בריאותך?".

אפשרויות התשובה: 1. טוב מאוד; 2. טוב; 3. סביר; 4. לא כל כך טוב; 5. בכלל לא טוב.

75% מהגברים ו-73% מהנשים בגיל 20 ומעלה מעריכים את מצבם הבריאותי באופן חיובי ('טוב' או 'טוב מאוד') – 62% מבני 20–44 מגדירים את מצב בריאותם 'טוב מאוד', לעומת 15% מבני 65 ומעלה.

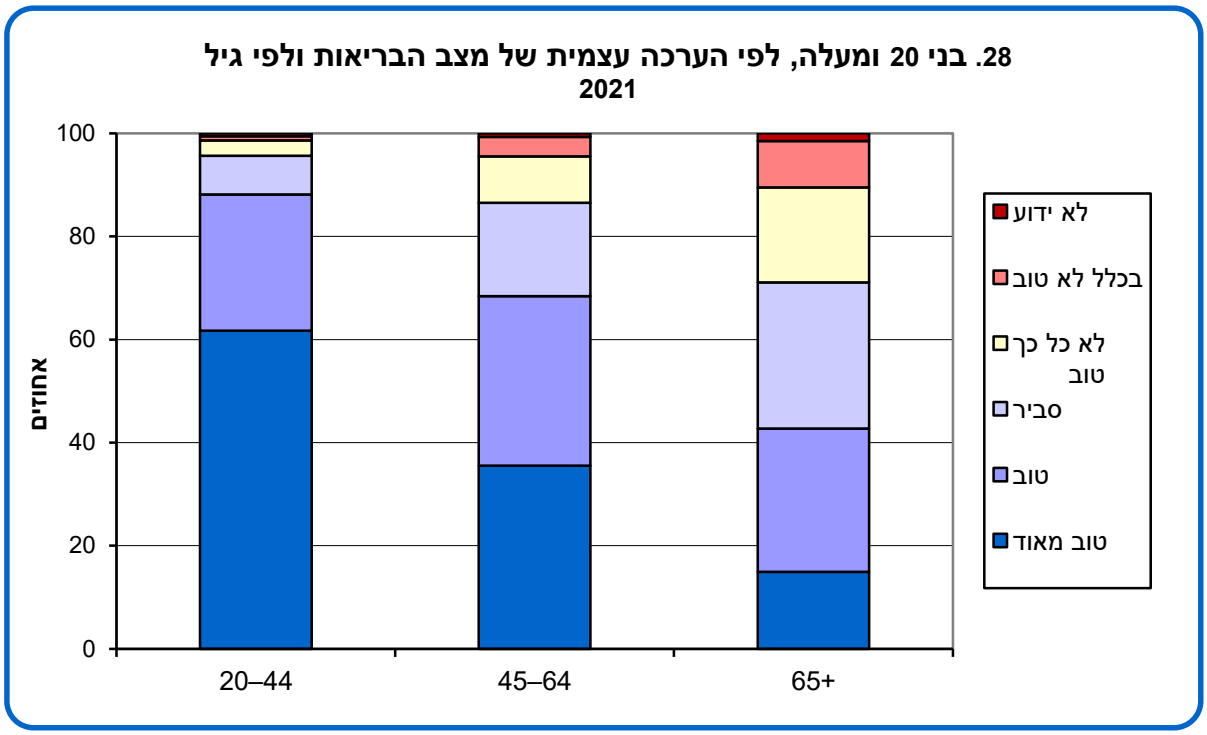

4.6. תחושת בדידות

הממצאים שלהלן מבוססים על השאלה: "בארבעת השבועות האחרונים האם הרגשת בדידות?".

אפשרויות התשובה: 1. כל הזמן; 2. רוב הזמן; 3. לפעמים, מדי פעם; 4. לעיתים רחוקות; 5. אף פעם.

19% מבני 20 ומעלה מדווחים כי הם חשים בדידות לפעמים או רוב הזמן – 16% מהגברים ו-22% מהנשים; 18% מבני 20–64 ו-24% מבני 65 ומעלה; 17% מהיהודים ו-29% מהערבים.

80% חשים בדידות לעיתים רחוקות או אף פעם לא.

4.7. תחושת סיכון

הממצאים שלהלן מבוססים על השאלה: "בשנים הקרובות, מהו לדעתך הסיכון העיקרי לך ולמשפחתך הקרובה?"[17]

כרבע מהאוכלוסייה חשים שאין סיכון להם ולמשפחתם. שיעור דומה (24%) חוששים ממחלה או מוגבלות, כעשירית חוששים מקושי בכיסוי הוצאות, 8% חוששים מקושי בטיפול ממושך בבן משפחה מבוגר. החשש מסיכון ביטחוני או מפשיעה ואלימות מאפיין 12% מהאוכלוסייה.

שליש מהאוכלוסייה (33%) מעריכים כי הסיכון העיקרי להם ולמשפחתם הוא בשל היבטים בריאותיים – מחלה, מוגבלות או טיפול ממושך בבן משפחה מבוגר.

[17] השאלה מבוססת על סקר בין-לאומי של ה-OECD Risks That Matter, שנערך באירופה ובמדינות נוספות. הנתונים הבין-לאומיים לשנת 2021 אינם זמינים.

לוח ב. בני 20 ומעלה, לפי הסיכון העיקרי שהם מעריכים להם ולמשפחתם הקרובה
2021

סיכון עיקרי	אחוזים
מחלה או מוגבלות	24.4
קושי לכסות הוצאות	9.5
קושי בטיפול ממושך בבן משפחה מבוגר	8.3
איבוד מקום עבודה או הכנסה	6.4
סיכון ביטחוני	6.0
פשיעה או אלימות	5.8
סיכון אחר	14.6
אין סיכון	25.0

אין הבדלים ניכרים בין גברים לנשים; נשים צופות מעט יותר סיכון של מחלה או מוגבלות.

29. בני 20 ומעלה,
לפי הסיכון העיקרי שהם מעריכים להם ולמשפחתם הקרובה ולפי מין
2021

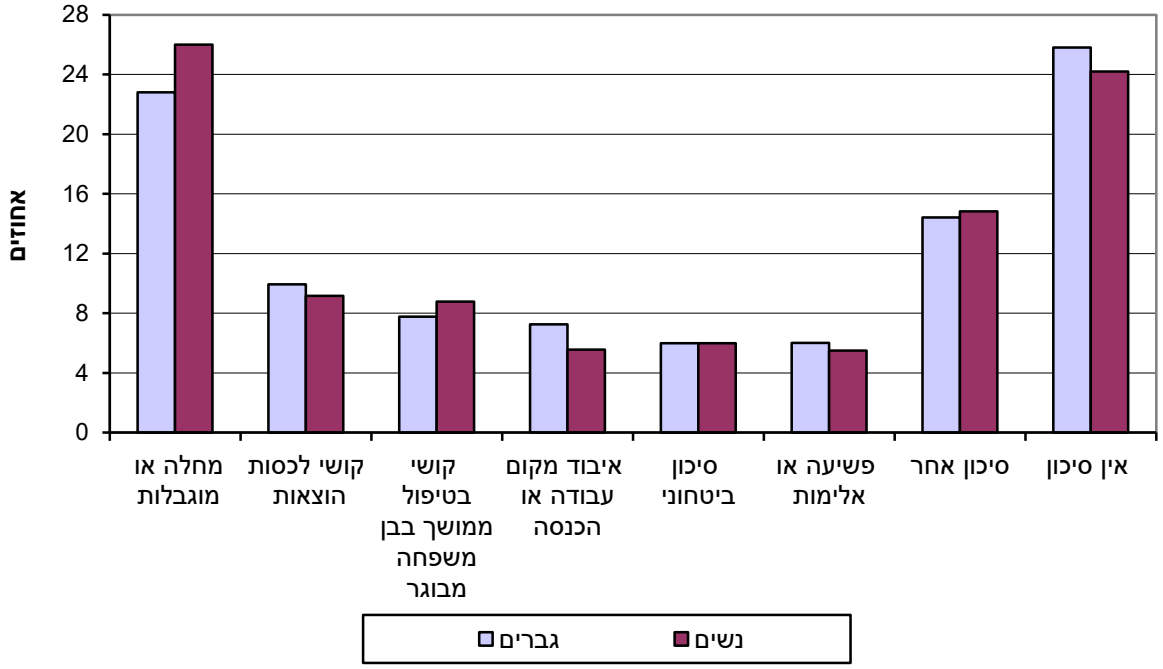

בהתפלגות לפי גיל, נראה כי בקרב בני 65 ומעלה, שיעור הצופים סיכון של מחלה או מוגבלות (44%) הוא פי 2.6 מהשיעור בקרב בני 20–44 (17%).

ממצא בולט נוסף הוא שקבוצת הגיל הצעירה יותר שאינה צופה שום סיכון 20–44 (30%) גדולה פי 1.5 מהשיעור בקרב בני 65 ומעלה (20%).

הערכת סיכון של טיפול ממושך בבן משפחה מאפיינת במיוחד את גילאי הביניים 45–64 (13%), ייתכן מאחר שזהו השלב בחיים שבו הוריהם עלולים להזדקק לעזרה ולטיפול.

סיכון ביטחוני מאפיין כ-6%, ללא הבדלים ניכרים בין קבוצות הגיל.

קושי בכיסוי הוצאות מוגדר סיכון עיקרי בגיל 20–64 (11%), כמעט פי 2 מהשיעור בגיל 65 ומעלה (6%).

איבוד מקום עבודה או הכנסה הוגדר סיכון עיקרי בשתי קבוצות הגיל המשקפות את גיל העבודה (20–44 ו-45–64) בשיעור של 8%.

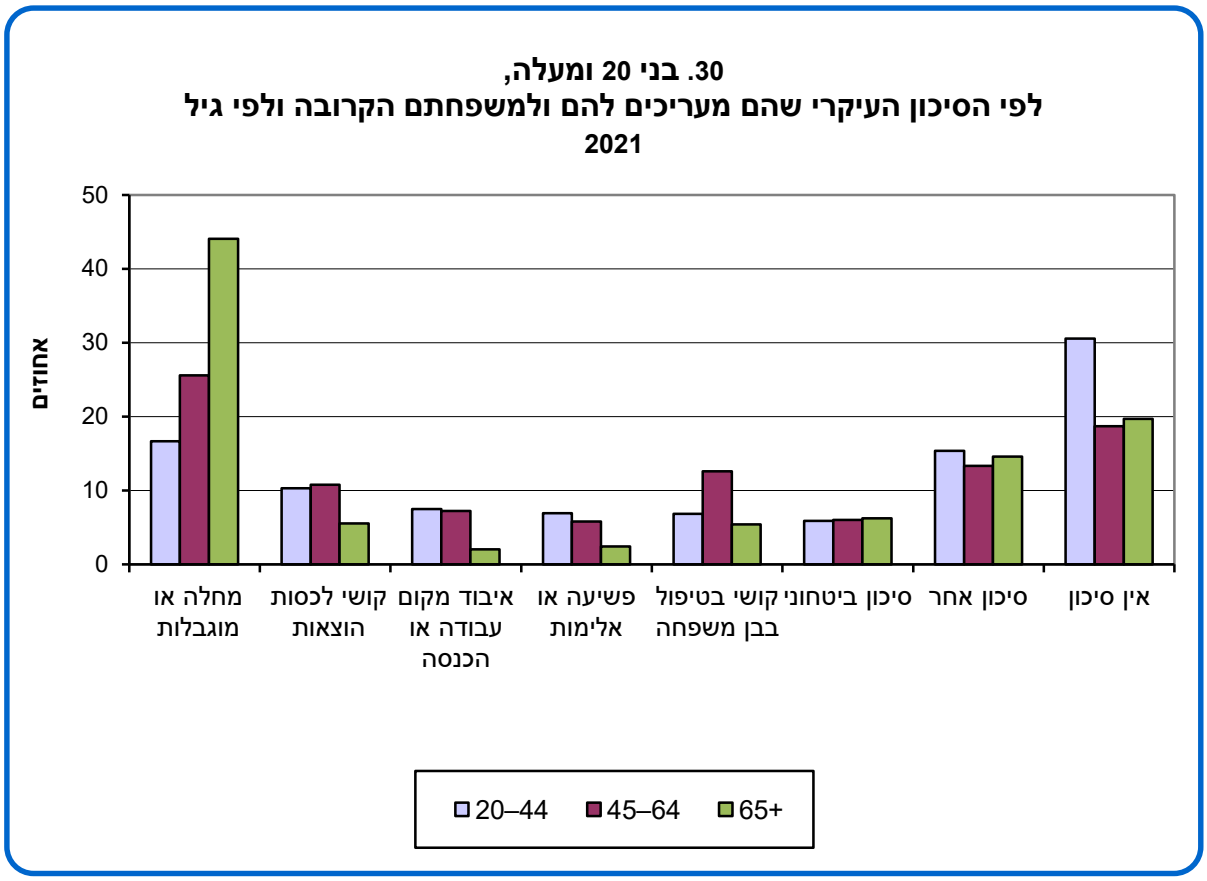

4.8. כיסוי כל ההוצאות החודשיות של משק הבית

הממצאים שלהלן מבוססים על השאלה: "האם בני משק הבית מצליחים לכסות את כל ההוצאות החודשיות של משק הבית?".

אפשרויות התשובה: 1. בקושי רב; 2. בקושי; 3. בקושי מסוים; 4. די בקלות; 5. בקלות; 6. בקלות רבה.

40% מכסים את כל הוצאותיהם החודשיות בקושי[18] – 38% מהגברים ו-42% מהנשים; 40% מבני 20–44; 46% מבני 45–64 ו-32% מבני 65 ומעלה.

קיים פער בין קבוצות האוכלוסייה – 36% מהיהודים ו-57% מהערבים מכסים בקושי את כל הוצאותיהם החודשיות.

[18] מכסים את ההוצאות החודשיות של משק הבית 'בקושי רב', 'בקושי' או 'בקושי מסוים'.

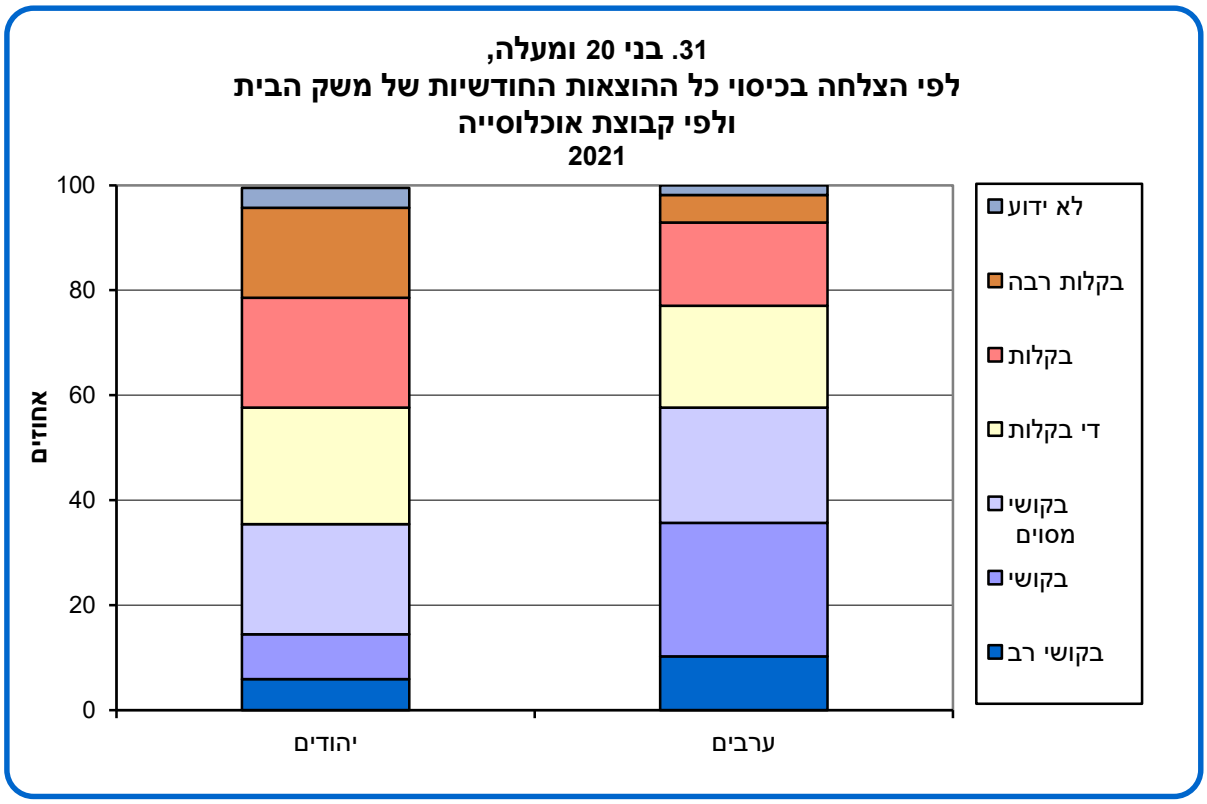

5. נושא שנתי – בילוי בפנאי

הממצאים שלהלן מבוססים על שאלות סובייקטיביות בנושא שביעות רצון מכמות הזמן המוקדש לפעילויות פנאי, לפי סולם 0–10 (0 = בכלל לא; 10 = מרוצה לגמרי).

ממוצע התשובות הוא 6.1 – 6.2 לגברים ו-5.9 לנשים.

בקרב בני 20–44 הממוצע עומד על 5.9 ובגיל 65 ומעלה – על 6.5.

בהשוואה בין קבוצות האוכלוסייה הפער עומד על 1.5 – בין ממוצע של 6.3 ליהודים לממוצע של 4.8 לערבים.

5.1. קשר עם משפחה וחברים

67% מרוצים מאוד מהקשר שלהם עם בני משפחתם, 28% מרוצים ו-5% אינם מרוצים מהקשר עם בני משפחתם.

ל-91% יש חברים שאיתם הם נפגשים או מדברים בטלפון ול-8% – אין.

ל-8% מהגברים ול-9% מהנשים אין חברים שאיתם הם נפגשים או מדברים בטלפון – ל-6% מבני 20–44 ול-16% מבני 65 ומעלה.

הנתונים שלהלן מבוססים על דיווחים בסקר בשנת 2021, בנוגע לבילויים ב-12 החודשים שקדמו לריאיון. בתקופה זו חלו בין השאר הגבלות על התקהלות, כאמצעי להתגוננות מפני נגיף קורונה.

5.2. בילוי עם קרובי משפחה בבית או במקום ציבורי

13% לא בילו כלל עם קרובי משפחתם, 39% בילו 1–9 פעמים ו-48% בילו 10 פעמים לפחות.
צעירים בילו עם קרובי משפחתם יותר ממבוגרים – 53% מבני 20–44 בילו עם קרובי משפחתם 10 פעמים לפחות, לעומת 38% מבני 65 ומעלה; ערבים (66%) יותר מיהודים (44%).

5.3. בילוי עם חברים בבית או במקום ציבורי

22% לא בילו כלל עם חברים, 40% בילו 1–9 פעמים ו-38% בילו 10 פעמים לפחות.
צעירים בילו עם חברים יותר ממבוגרים – 47% מבני 20–44 בילו עם חברים 10 פעמים לפחות, לעומת 22% מבני 65 ומעלה.
ערבים בילו יותר מיהודים – 45% לעומת 37%, בהתאמה.

5.4. השתתפות בפעילות עם אנשים אחרים כגון שירה, משחק, ריקוד או ספורט קבוצתי

71% לא השתתפו בכלל בפעילות עם אנשים אחרים. 17% השתתפו 1–9 פעמים ו-12% השתתפו 10 פעמים לפחות.
צעירים השתתפו בפעילות יותר ממבוגרים – 14% מבני 20–44 השתתפו 10 פעמים לפחות, לעומת 8% מבני 65 ומעלה; יהודים (13%) השתתפו יותר מערבים (6%); גברים ונשים השתתפו בשיעור דומה.

5.5. יציאה לאירועי תרבות, אמנות או ספורט, כגון הצגה, הופעה, תערוכה או משחק ספורט

67% לא יצאו כלל לאירוע מסוג זה, 27% יצאו 1–9 פעמים ו-6% יצאו 10 פעמים לפחות.
צעירים יצאו לאירועים יותר ממבוגרים – 7% מבני 20–44 יצאו לאירועי תרבות 10 פעמים לפחות, לעומת 5% מבני 65 ומעלה; יהודים יצאו יותר מערבים – 7% מהיהודים ו-4% מהערבים; נשים וגברים יצאו בשיעור דומה.

5.6. ביקור בפארקים עירוניים

37% לא ביקרו כלל בפארקים עירוניים, 39% ביקרו 1–9 פעמים ו-23% ביקרו 10 פעמים לפחות.
צעירים ביקרו בפארקים יותר ממבוגרים – 29% מבני 20–44 ו-13% מבני 65 ומעלה; יהודים יותר מערבים – 25% לעומת 15%, בהתאמה; נשים וגברים – בשיעור דומה.

5.7. ביקור בחוף הים

35% לא ביקרו כלל בחוף הים, 43% ביקרו 1–9 פעמים ו-22% ביקרו 10 פעמים לפחות.

צעירים ביקרו בחוף הים יותר ממבוגרים – 25% מבני 20–44 ביקרו בחוף הים 10 פעמים לפחות לעומת 16% מבני 65 ומעלה; יהודים ביקרו יותר מערבים – 25% לעומת 13%, בהתאמה; נשים וגברים – בשיעור דומה.

5.8. ביקור ביערות, שמורות טבע וגנים לאומיים

40% לא ביקרו כלל ביערות ובשמורות טבע, 43% ביקרו 1–9 פעמים ו-16% ביקרו 10 פעמים לפחות.

צעירים ביקרו ביערות ובשמורות טבע יותר ממבוגרים – 20% מבני 20–44 ביקרו ביערות ושמורות הטבע 10 פעמים לפחות, לעומת 8% מבני 65 ומעלה; ערבים ביקרו יותר מיהודים – 20% לעומת 15%, בהתאמה; 17% מהגברים ו-15% מהנשים.

32. בני 20 ומעלה,
לפי תדירות בילוי עם משפחה וחברים וביקורים בשטחים פתוחים(1)
2021

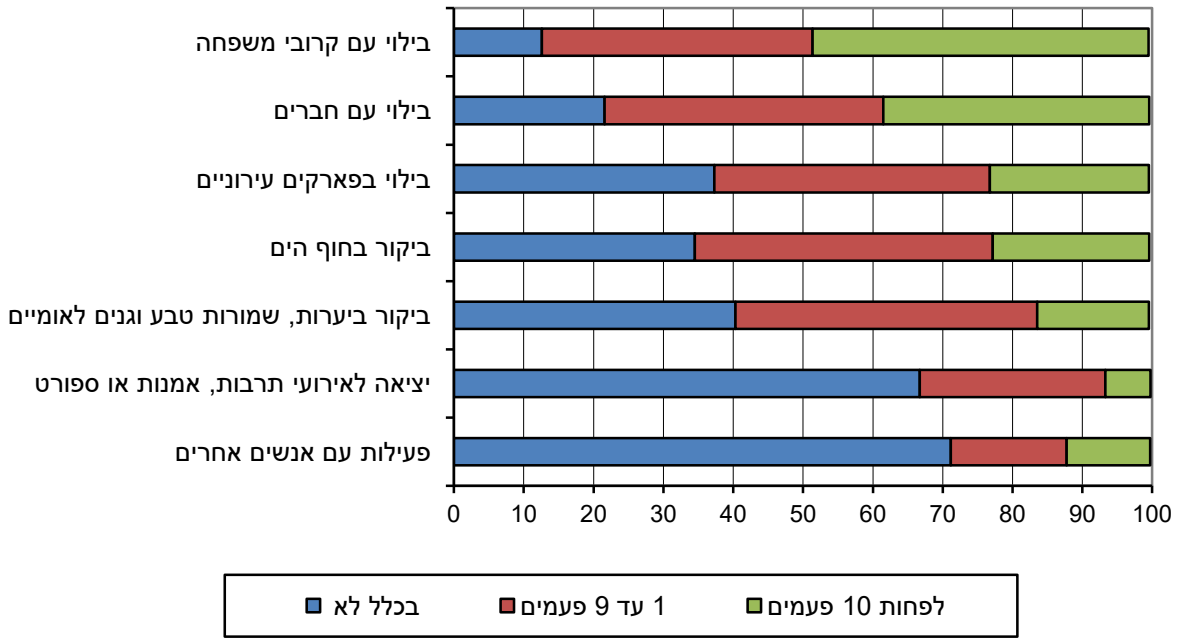

(1) ב-12 החודשים שקדמו לריאיון.

מונחים, הגדרות והסברים

אוכלוסיית הסקר

האוכלוסייה הקבועה של מדינת ישראל, בני 20 ומעלה. אוכלוסיית הסקר כוללת גם דיירים במוסדות שאינם טיפוליים, כגון מעונות סטודנטים, מרכזי קליטה ודיור מוגן לאוכלוסייה המבוגרת. עולים חדשים נכללו באוכלוסיית הסקר אם בסוף שנת 2020 הם שהו בארץ שישה חודשים לפחות.

קבוצות שאינן נכללות באוכלוסיית הסקר: אסירים בבתי סוהר; דיירים במוסדות טיפוליים (כגון בתי אבות ובתי חולים לחולים במחלות כרוניות); תושבי ישראל שבסוף שנת 2020 שהו בחו"ל יותר משנה ברציפות; דיפלומטים ועולים שהגיעו לישראל פחות משישה חודשים לפני סוף שנת 2020; שבטי בדווים ותושבים הגרים מחוץ ליישובים.

צורת יישוב

היישובים נחלקים לשתי קבוצות עיקריות – יישובים עירוניים ויישובים כפריים. ההבחנה ביניהם מבוססת על גודל היישוב (מספר התושבים).

יישובים עירוניים, שבהם 2,000 תושבים ויותר, מסווגים לתת-קבוצות על פי גודלם (בסוף 2020):

יישובים עירוניים גדולים כוללים תשעה יישובים שבהם יותר מ-200,000 תושבים: ירושלים, תל אביב-יפו, חיפה, ראשון לציון, פתח תקווה, אשדוד, נתניה, באר שבע ובני ברק, וכן תשעה יישובים שבהם 100,000–200,000 תושבים: אשקלון, בית שמש, בת ים, הרצלייה, חדרה, חולון, כפר סבא, רחובות ורמת גן.

יישובים כפריים, שבהם פחות מ-2,000 תושבים, כוללים קיבוצים, מושבים (כולל מושבים שיתופיים) ויישובים כפריים אחרים.

משק בית

אדם אחד או קבוצת אנשים הגרים יחד בדירה באופן קבוע ברוב ימות השבוע, ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון. משק בית יכול לכלול גם קבוצת אנשים שאינה משפחה.

חזקה בדירה

צורת החזקה בדירה כוללת דירה בבעלות, דירה בשכירות, או חזקה אחרת כגון דירה בדמי מפתח, דיור מוגן, דירה בבעלות של אחרים ללא תשלום (כגון דירה של חברי קיבוץ שיתופי).

מספר ילדים במשק בית

מספר הילדים במשק הבית שגילם עד 17.

צפיפות דיור

מספר הנפשות במשק הבית מחולק במספר החדרים בדירה (כולל חצאי חדרים וסלון, לא כולל מטבח, שירותים וחדר המשמש לעסק בלבד). צפיפות דיור נמוכה – פחות מנפש אחת לחדר; צפיפות בינונית – נפש אחת עד שתי נפשות לחדר; צפיפות גבוהה – יותר משתי נפשות לחדר.

מצב משפחתי

נשואים (כולל נשואים החיים בנפרד), גרושים, אלמנים ורווקים.

קבוצת אוכלוסייה

יש הבחנה בין שתי קבוצות אוכלוסייה: יהודים ואחרים; ערבים. השיוך לקבוצת אוכלוסייה מבוסס על הגדרה עצמית של הנדגם על דתו, דיווחו על ארץ הלידה שלו ושל אביו והדת ביישוב מגוריו.

יהודים ואחרים

כולל יהודים; נוצרים המתגוררים ביישובים יהודיים; נוצרים המתגוררים ביישובים מעורבים ושארץ הלידה שלהם או של אביהם אינה ערבית; חסרי סיווג דת; בני דת אחרת לפי הגדרתם.

ערבים

כולל מוסלמים; דרוזים; נוצרים המתגוררים ביישובים לא-יהודיים; נוצרים המתגוררים ביישובים מעורבים שארץ הלידה שלהם או של אביהם ערבית. ערביי מזרח ירושלים נכללים באוכלוסיית הסקר.

עולי 1990 ואילך

כולל יהודים ואחרים בלבד, שעלו לישראל בשנת 1990 או לאחר מכן.

מידת דתיות

יהודים: חרדים; דתיים; מסורתיים (מסורתיים-דתיים ומסורתיים-לא כל כך דתיים); לא דתיים, חילונים.

בני דתות אחרות (מוסלמים, נוצרים ודרוזים): דתיים מאוד; דתיים; לא כל כך דתיים; לא דתיים.

השכלה

הנתונים מבוססים על דיווח הנדגם על מוסד הלימודים האחרון ועל תעודת ההשכלה או התואר הגבוהים ביותר שקיבל בבית ספר או במסגרת המקנה תעודה רשמית (לא כולל תעודת סיום קורס, השתלמות וכד').

למדו

מי שלמדו במוסד לימודים כלשהו. קבוצה זו מחולקת לפי התעודה הגבוהה ביותר שהתקבלה:

1. תעודת סיום בית ספר יסודי, או חטיבת ביניים, או ללא תעודה (כולל מי שלמדו ולא קיבלו תעודה כלשהי)
2. תעודת סיום בית ספר תיכון (שאינה תעודת בגרות)
3. תעודת בגרות
4. תעודת סיום מוסד על-תיכון (שאינה תעודה אקדמית)
5. תעודה אקדמית – תואר אקדמי ראשון (.B.A או תואר מקביל), תואר אקדמי שני (.M.A או תואר מקביל, כולל דוקטור לרפואה), תואר אקדמי שלישי (.PH.D או תואר מקביל)
6. תעודה אחרת – שאינה אחת מהמפורטות לעיל.

תעסוקה

מועסקים

אנשים שעבדו לפחות שעה אחת בשבוע הקובע (השבוע שהסתיים בשבת שלפני מועד הריאיון) בעבודה כלשהי תמורת שכר, רווח או תמורה אחרת; עובדים בקיבוצים (בשירותים ובענפים אחרים); בני משפחה שעבדו 15 שעות או יותר ללא תשלום; מי שנעדרו זמנית מעבודתם; אנשי צבא קבע. משנת 2013 גם חיילים בשירות חובה נכללים במועסקים.

בלתי מועסקים

אנשים שלא עבדו כלל (אף לא שעה אחת) בשבוע הקובע, שחיפשו עבודה באופן פעיל בארבעת השבועות שקדמו לשבוע הקובע, והיו יכולים להתחיל לעבוד בשבוע הקובע לו הוצעה להם עבודה מתאימה ("זמינות לעבודה").

בכוח העבודה

בני 20 ומעלה שהיו "מועסקים" או "בלתי מועסקים" בשבוע הקובע, לפי ההגדרות המפורטות לעיל.

אינם בכוח העבודה

בני 20 ומעלה שלא היו "מועסקים" או "בלתי מועסקים" בשבוע הקובע. כולל תלמידים; מתנדבים ללא תמורה כספית; עקרות בית שלא עבדו אף שעה אחת מחוץ למשק הבית; מי שאינם מסוגלים לעבוד; מי שחיים מקצבה, מפנסיה, מרנטה וכו'; מי שלא עבדו אף שעה אחת בשבוע הקובע.

מעמד בעבודה

המועסקים מחולקים לשלוש קבוצות:

שכירים – מועסקים שעבדו אצל אדם אחר תמורת שכר יומי, חודשי, קבלני או בתמורה אחרת כלשהי, כולל חברי קואופרטיבים, אנשי צבא קבע וחיילים בשירות חובה (משנת 2013).

עצמאים – בעלי עסק או המקבלים תשלום מלקוחות, וכן מנהלי חברה בבעלותם או בשליטתם.

אחר – חברי קיבוץ ובני משפחה העובדים ללא תשלום.

הכנסה

הכנסה אישית ברוטו לחודש (ש"ח) – מבוסס על דיווח המרואיינים על טווח ההכנסה האישית ברוטו לחודש, מכל מקומות העבודה שלהם, לפני ניכוי המס.

הכנסה כוללת (ברוטו/נטו) למשק הבית – ההכנסה (ברוטו/נטו) של כל בני משק הבית מכל המקורות: מעבודה, מפנסיה, מקצבאות, משכר דירה וכד'. מבוסס על דיווח המרואיינים על טווח ההכנסה הכוללת של משק הבית.

הכנסה ממוצעת לנפש במשק הבית ברוטו לחודש (ש"ח) – מבוסס על דיווח המרואיינים על טווח ההכנסה הכוללת ברוטו לחודש, של כל בני משק הבית מכל המקורות, לפני ניכוי המס. לכל משק בית הובא בחשבון הערך שבאמצע הטווח שדווח, והוא חולק במספר הנפשות במשק הבית. ההכנסות לנפש במשק בית קובצו לשלוש קטגוריות: הכנסה נמוכה – עד 2,000 ש"ח לחודש; הכנסה בינונית – 2,001–4,000 ש"ח לחודש; הכנסה גבוהה – מעל 4,000 ש"ח לחודש.

תִקנון לגיל

בשל הקשר המובהק בין הגיל למצב הבריאות, נעשה תִקנון (סטנדרטיזציה) לגיל בחלק מהעמודות בלוחות בנושא בריאות. התִקנון לגיל מאפשר השוואה בין קבוצות הנבדלות בהרכב הגילים. התִקנון מבוסס על הרכב הגילים באוכלוסיית הסקר, לפי שלוש קבוצות גיל: 20–44, 45–64, 65 ומעלה.

אדם עם מוגבלות תפקודית חמורה[19]

מי שמתקשה קושי רב, או שאינו יכול כלל, לעשות אחת או יותר מהפעולות האלה: לראות, לשמוע, ללכת או לעלות במדרגות, להתלבש או להתרחץ, לזכור או להתרכז.

[19] לפי המלצות האו"ם להגדרת מוגבלות. לפרטים: Washington Group on Disability Statistics

שיטת הסקר

מסגרת הדגימה

הסקר החברתי הוא הסקר הראשון של הלמ"ס שמסגרת הדגימה שלו מבוססת על קובץ מרשם התושבים של משרד הפנים. עבור סקר 2021, קובץ מרשם התושבים היה מעודכן לאפריל 2020. איכות מסגרת הדגימה נבחנת בעיקר לפי טיב הכיסוי של אוכלוסיית הסקר: כיסוי חסר של האוכלוסייה עלול להביא להטיות באומדנים וכיסוי יתר עלול לגרום למאמץ חקירה מיותר של אנשים שאינם נכללים באוכלוסיית הסקר ובעקבות זאת להגדלת העלויות. לשם כך נוכו מקובץ מרשם התושבים רשומות שאינן שייכות לאוכלוסיית הסקר. זיהוי רשומות המיועדות לניכוי בחלק מקבוצות האוכלוסייה שאינן נכללות באוכלוסיית הסקר נגזר ישירות מהמידע המופיע בקובץ מרשם התושבים, כגון משתנה הגיל שבו נוכו כל בני 19 ומטה. בנוגע לחלק מהתכונות המגדירות אי-שייכות לאוכלוסיות הסקר, המידע במרשם איננו מושלם, או איננו קיים, ולכן זיהוי הרשומות בעלות תכונות אלו מורכב וחשוף לטעויות. כך למשל, ישראלים החיים באופן קבוע בחו"ל אינם חלק מאוכלוסיית הסקר, ובתהליך ההכנה של מסגרת הדגימה נעשו פעולות מיוחדות כדי לאתרם ולנכותם. מרשם התושבים חשוף לאי-כיסוי של תושבים ארעיים ותיירים, הנמצאים בארץ יותר משנה ועקרונית אמורים להיכלל במדגם, אך בפועל אינם נכללים בסקר.

במרשם התושבים מספר יש רב של משתנים דמוגרפיים המאפשרים להוציא מדגם יעיל, בהשוואה למדגמים המוצאים ממקורות מינהליים אחרים. לעומת זאת המרשם כולל מספר רב של נפשות שכתובתן במרשם איננה כתובת מגוריהן בפועל. מאחר שבסקר הנדגמים מיועדים לחקירה גם אם אינם גרים בכתובת המופיעה במרשם, נדרשת פעולה לאיתור הנדגמים. פעולה זו מכבידה על עבודת השדה וחשופה לשיעור של אי-איתור.

אוכלוסיית הסקר כוללת עולים חדשים הנמצאים בארץ לפחות שישה חודשים. כדי לכלול עולים אלו, שלא נכללו בקובץ מרשם התושבים, אך שוהים בארץ יותר משישה חודשים, הוצא מדגם של תוספת עולים חדשים מהקובץ המעודכן לסוף 2020, הכולל את כל העולים שעלו בין אפריל 2020 לסוף 2020.

קבוצות שאינן נכללות בסקר: דיירים במוסדות טיפוליים (כגון בתי אבות, בתי חולים כרוניים, בתי סוהר), תושבים ישראלים ששהו בחו"ל יותר משנה ברציפות בזמן הסקר, דיפלומטים ועולים שעלו לארץ חצי שנה לפני מועד הריאיון לכל המאוחר, בני שבטים בדווים ותושבים אחרים הגרים מחוץ ליישובים מוכרים (גמ"ל).

שיטת הדגימה

גודל המדגם תוכנן כך שמספר המשיבים הצפוי יהיה כ-7,500 איש בני 20 ומעלה. קבוצות התכנון בסקר מאז 2013: קבוצות התכנון של יהודים ילידי הארץ אוחדו עם קבוצות התכנון של יהודים שהם עולים ותיקים (עלו לפני 1990). בקבוצה המאוחדת לעיל, בגילים 20–64 (חמש קבוצות גיל), נעשתה הבחנה בין חרדים ובין לא-חרדים על פי מקור מינהלי המבוסס בעיקר על מידע בנוגע למוסדות הלימוד. נעשתה הבחנה בין אקדמאים בוגרי אוניברסיטאות או סטודנטים בעשר השנים האחרונות, ובין מי שאינם כאלה, בחלק מקבוצות התכנון המשלבות קבוצות גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה. המדגם תוכנן ב-86 קבוצות תכנון. 56 קבוצות הן משילוב שלושת המשתנים: ארבע קבוצות אוכלוסייה (ערבים ממזרח ירושלים; ערבים שאינם ממזרח ירושלים; יהודים עולי 1990 ואילך; יהודים ילידי הארץ או שעלו לפני 1990 ואינם חרדים לפי המקור המינהלי), שתי קבוצות מין (גברים ונשים) ושבע קבוצות גיל (20–24, 25–34, 35–44, 45–54, 55–64, 65–74, 75+). 10 קבוצות תכנון נוספות הן עבור חרדים שאינם עולים חדשים, לפי מין ולפי חמש קבוצות גיל (20–64), ו-20 קבוצות תכנון הן עבור בוגרי אוניברסיטאות וסטודנטים בעשר השנים האחרונות. גודל המדגם הצפוי של המשיבים, כ-7,500 נפש, תוכנן יחסית לגודל הקבוצה (מספר הנפשות במסגרת קבוצת תכנון). על סמך ההנחות לשיעורי אי-ההשבה (מקרה נפל) ואי-שייכות לאוכלוסיית הסקר (מקרה אפס), בכל קבוצה התקבל הגודל הדרוש לדגימה. הסתברות הדגימה הממוצעת הייתה 1:627, המקסימלית – 1:401 והמינימלית – 1:706.

הנפשות ביישובים שבהם היו צפויים להתקבל לפחות 15 מקרים במדגם (שבהם כ-9,400 נפשות בני 20 ומעלה), נדגמו במדגם שכבות חד-שלבי, ובו כל שכבת דגימה הייתה קבוצת תכנון. בכל שכבה הוצא מדגם מקרי-שיטתי של נפשות לאחר מיון הקובץ על פי מאפיינים גאוגרפיים. בסך הכל 82.4% מהמדגם הוצא בשיטת דגימה חד-שלבית.

ביישובים שבהם פחות מ-9,400 בני 20 ומעלה, הוצא מדגם דו-שלבי. בשלב הראשון חולקו היישובים לשכבות גאוגרפיות והוצא מדגם של יישובים יחסית לגודלם. בשלב השני הוצא מדגם מקרי-שיטתי של נפשות ביישובים שנדגמו לאחר מיון הרשומות לפי מאפייני קבוצות התכנון. הסתברות הדגימה בשלב השני הותאמה כך שההסתברות הסופית (כפל הסתברות של שני השלבים) תהיה קבועה. בשיטה זו התקבל מדגם של כ-15 נפשות כנדרש. בסוף 2020 הוצא מדגם תוספות של עולים חדשים שעלו מאפריל 2020 ולא נכללו במסגרת הדגימה העיקרית. בסך הכל כלל המדגם 9,603 בני 20 ומעלה, ומתוכם 7,416 איש השיבו על הסקר.

שיטת האמידה

הנתונים הנאספים בסקר החברתי מבוססים על מדגם של נפשות מהאוכלוסייה. כדי להפיק אומדנים עם תכונות נחקרות על כלל האוכלוסייה ועל תת-קבוצות באוכלוסייה, יש לחשב לכל משיב בסקר מקדם ניפוח, המבטא את אומדן מספר הנפשות באוכלוסייה "המיוצגות" על ידו. שיטת האמידה קשורה לשיטת הדגימה ולבעיות שונות הנובעות מאיסוף הנתונים. אחת מהבעיות השכיחות היא שלא כל הנדגמים השיבו לסקר. פרטים שלא השיבו אינם דומים בהכרח בתכונותיהם לפרטים שכן השיבו (אי-השבה אינפורמטיבית) ולכן עלולות להיווצר הטיות באומדני הסקר. שיטת האמידה מיועדת לצמצם בעיקר הטיות העלולות לנבוע מאי-השבה אינפורמטיבית, מתת-כיסוי של האוכלוסייה ומשונות בגודלי המדגם לפי תכונות שלא השתתפו בתכנון מדגם הסקר, כגון תכונות עבודה והשכלה.

תהליך האמידה כולל שלושה שלבים: בשלב הראשון כל משיב מקבל מקדם ניפוח ראשוני, השווה למכפלת היפוך הסתברות הדגימה בגורם תיקון לאי-ההשבה. מקדם הניפוח הראשוני מבטא את הדיפרנציאליות בתכנון המדגם ואת דיפרנציאליות ההשבה בחתך גאוגרפי צר; בשלב השני נבחרים משתני התאמה, מתוך משתנים שהתפלגותם ידועה ממקורות מינהליים. אפשרות נוספת היא להשתמש במשתנים שהתפלגותם נאמדת בסקר גדול אחר הנעשה בלמ"ס (סקר כוח אדם חודשי) שלהם נמצא הקשר החזק ביותר עם אוסף משתני חקירה מרכזיים בשאלון הגרעין של הסקר. בשלב השלישי מקדמי הניפוח הסופיים מחושבים בשיטת ה-Raking, ולפיה מתאימים את התפלגות המדגם המנופח במקדמי הניפוח של השלב הקודם לחמש התפלגויות של אומדנים חיצוניים:

1. אומדני משקי בית לפי קבוצות התכנון המשלבות קבוצת אוכלוסייה וגודל משק בית מורחב – סך הכל 38 קבוצות.
2. אומדני נפשות בני 20 ומעלה לפי קבוצות התכנון המשלבות קבוצת אוכלוסייה, מין ומצב משפחתי – סך הכל 12 קבוצות.
3. אומדני נפשות בני 20 ומעלה לפי קבוצות התכנון המשלבות קבוצת אוכלוסייה, תכונות כוח העבודה והשכלה – סך הכל 11 קבוצות. השנה איחדנו כוח עבודה במגזר הערבי, לכן במגזר הערבי קיבלנו שתי קבוצות – אקדמאים ולא אקדמאים. סך הכל 8 קבוצות.
4. אומדני נפשות בני 20 ומעלה לפי קבוצות התכנון המשלבות קבוצת אוכלוסייה, קבוצות גאוגרפיות והבחנה בין חרדים לפי מקורות מינהליים (על סמך מוסד לימודים אחרון) ובין יתר האוכלוסייה (בגילים 20–64), עבור האוכלוסייה ביישובים יהודיים ומעורבים – סך הכל 27 קבוצות.
5. אומדני נפשות בני 20 ומעלה לפי קבוצות התכנון המשלבות קבוצת אוכלוסייה, קבוצות גאוגרפיות, מין וקבוצות גיל – סך הכל 234 קבוצות.